

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Державний вищий навчальний заклад
"Національний гірничий університет"

Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

**Методичні вказівки до виконання дипломної роботи
студентами напряму підготовки
"Економіка підприємства"**

освітньо-кваліфікаційних рівнів
"бакалавр", "спеціаліст", "магістр"

Дніпропетровськ
НГУ
2012

Методичні вказівки до виконання дипломної роботи студентами напряму підготовки "Економіка підприємства" освітньо-кваліфікаційних рівнів "бакалавр", "спеціаліст", "магістр" / Л.М. Солодовник, В.М. Шаповал, В.В. Цихмистро. – Д.: Національний гірничий університет, 2012. – 76 с.

Автори: Л.М. Солодовник, д-р техн. наук, проф.;
В.М. Шаповал, канд. екон. наук, доц.;
В.В. Цихмистро, асист.

Затверджено до видання методичною комісією з напряму підготовки 0305 Економіка та підприємництво (протокол № 1 від 13.02.2012 р.) за поданням кафедри економіки підприємства (протокол № 10 від 08.02.2012 р.).

Методичні вказівки призначено для підготовки дипломної роботи студентів напряму підготовки «Економіка підприємства» освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр», «спеціаліст», «магістр».

Розглянуто послідовність підготовки дипломної роботи, її структуру та зміст. Подано рекомендації до оформлення дипломної роботи всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів, її рецензування та захисту.

Відповідальна за випуск завідувач кафедри економіки підприємства, канд. екон. наук, доц. В.М. Шаповал.

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1. Мета і завдання дипломної роботи.....	6
1.1. Загальні положення.....	6
1.2. Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр".....	7
1.3. Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня "Спеціаліст" та "Магістр"	8
2. Послідовність підготовки дипломної роботи.....	9
2.1. Вибір теми та складання плану дипломної роботи	9
2.2. Вивчення спеціальних джерел з обраної теми	10
2.3. Збір вихідної інформації на підприємстві	12
3. Структура та зміст дипломної роботи.....	14
3.1. Структура дипломної роботи.....	14
3.2. Характеристика структурних частин дипломної роботи	15
3.3. Зміст основної частини дипломної роботи.....	20
4. Оформлення дипломної роботи	26
4.1. Загальні вимоги	26
4.2. Оформлення таблиць і посилань на таблиці	27
4.3. Оформлення графічного матеріалу і посилань на нього.....	28
4.4. Оформлення формул і посилань на них	30
4.5. Цитування та посилання на використані джерела.....	31
4.6. Подання окремих видів текстового матеріалу	32
4.7. Оформлення списку використаних джерел.....	35
4.8. Оформлення додатків	39
4.9. Загальне оформлення дипломної роботи.....	40
5. Автореферат до дипломної роботи магістра	40
5.1. Структура автореферату.....	40
5.2. Оформлення автореферату.....	41
6. Рецензування дипломної роботи	42
7. Попередній захист дипломної роботи.....	42
8. Допуск до захисту	43
9. Захист дипломної роботи	43
10. Критерії оцінювання дипломної роботи	45
11. Календарний графік підготовки та захисту дипломної роботи.....	49
12. Список використаних джерел	51
Додаток А.....	52
Додаток Б.....	59
Додаток В.....	60
Додаток Г.....	61

Додаток Д	62
Додаток Е	63
Додаток Ж	64
Додаток З	66
Додаток И	71
Додаток К	72
Додаток Л	73
Додаток М	75

Вступ

Виконання дипломної роботи та її захист являє собою обов'язковий завершальний стан, що характеризує рівень знань, умінь, та навичок випускників, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою бакалавра, спеціаліста та магістра з фаху "Економіка підприємства", а саме:

– фахівець освітньо-кваліфікаційного рівня *бакалавр* має оволодіти фундаментальними і спеціальними вміннями та знаннями щодо узагальненого об'єкту діяльності, достатніми для виконання завдань та обов'язків певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певній галузі економічної діяльності. Бакалавр – це базовий освітній рівень вищої освіти, відповідно, він може виконувати обмежену кількість виробничих функцій, що пов'язані з циклом існування об'єкта його діяльності. Завдання, які розв'язує бакалавр, припускають діяльність відповідно до заданого алгоритму, що містить процедуру часткового конструювання відповідних операцій;

– фахівець освітньо-кваліфікаційного рівня *спеціаліст* має оволодіти спеціальними вміннями та знаннями, достатніми для виконання завдань та обов'язків певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певній галузі економічної діяльності. Спеціаліст має освітній рівень "повна вища освіта" і призначений для виконання всіх виробничих функцій, пов'язаних з циклом існування об'єкта його діяльності. Завдання, які розв'язує спеціаліст, припускають діяльність за складним алгоритмом, що містить процедуру конструювання рішень;

– фахівець освітньо-кваліфікаційного рівня *магістр* має оволодіти спеціальними знаннями та вміннями інноваційного характеру, достатніми для продукування нових знань і виконання професійних завдань та обов'язків певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певній галузі економічної діяльності. Магістр має освітній рівень "повна вища освіта" і призначений для виконання науково-дослідних, педагогічних та (чи) управлінських функцій, що пов'язані з циклом існування об'єкта його діяльності. Завдання, які розв'язує магістр, припускають діяльність за складним алгоритмом, що містить процедуру конструювання рішень.

Методичною основою розроблених рекомендацій є:

- Закони України "Про освіту" та "Про вищу освіту";
- Положення про організацію дипломного проектування та державної атестації студентів НГУ;
- Положення про магістратуру НГУ;
- ДСТУ 3008-95 "Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення".
- ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання".

– Методичні рекомендації до виконання та захисту дипломної роботи спеціаліста за фахом 7.050107 "Економіка підприємства". Уклад. А.М. Мельников, О.П. Грідін, О.М. Чоха, О.А. Коваленко. – Дніпропетровськ, НГУ, 2005. – 35 с.

– Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи для студентів факультету менеджменту та маркетингу спеціальності "Міжнародна економіка" освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр" (6.030503), "Спеціаліст" (7.030503), "Магістр" (8.030503). Уклад. Герасимчук В. Г., Дергачова В. В., Кривда В.І. – К.: НТУУ "КПІ", 2009. – 85 с.

Методичні рекомендації визначають вимоги щодо оформлення дипломних робіт для студентів фінансово-економічного факультету спеціальності "Економіка підприємства" освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр" (6.030504), "Спеціаліст" (7.03050401), "Магістр" (8.03050401) всіх форм навчання. Вони мають враховуватися як студентами-випускниками, так і керівниками, консультантами, викладачами та рецензентами дипломних робіт, що здійснюють нормативний контроль за дотриманням і оцінкою вимог щодо оформлення випускних робіт, а також головами та членами державних екзаменаційних комісій при державній атестації випускних робіт.

Не допускається до захисту дипломна робота, що не відповідає всім вимогам до випускних робіт відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, написана не за затвердженою темою, або має елементи плагіату.

1. Мета і завдання дипломної роботи

1.1. Загальні положення

Дипломна робота – це самостійно виконана творча робота випускників університету, яка спрямована на розробку та рішення питань в галузі удосконалення економіки, організації, планування та управління виробництвом підприємства з метою покращення ефективності його діяльності.

Головною метою виконання дипломної роботи є:

- перевірка знань, отриманих за період навчання;
- підготовка до самостійної практичної діяльності;
- вироблення вмінь формувати пропозиції, спрямовані на підвищення ефективності господарювання на основі узагальнення вивченого матеріалу;
- виявлення самостійної точки зору студентів на поставлені питання;
- систематизація, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань та їх використання при рішенні конкретних економічних, наукових, теоретичних і практичних знань;
- розвиток навичок ведення самостійної роботи та оволодіння методикою дослідження при вирішенні проблем і питань, що розробляються у дипломній роботі;
- підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють здатністю творчого мислення.

Основні завдання дипломної роботи:

- визначення актуальності обраної теми;
- вивчення наукової літератури, постанов уряду, нормативної та довідкової документації з обраної теми;
- збір необхідних для вивчення теми техніко-економічних даних;

– оформлення дипломної роботи у відповідності з пред'явленими до неї вимогами.

Дипломна робота виконується на основі вивчення спеціальної літератури, а також дослідження умов діяльності та економічних показників конкретних підприємств.

У процесі написання дипломної роботи студенти самостійно здійснюють збір необхідної інформації, її обробку, обґрунтування пропозиції щодо розглянутих питань, що є, по суті, одним із видів науково-дослідної роботи.

Дипломна робота повинна свідчити, з одного боку, про те, що студент оволодів усім комплексом теоретичних знань, умінь та практичних навичок з економіки підприємства, набутих ним протягом усього періоду навчання, а з іншого боку, він повинен навести своє оригінальне рішення поставленої проблеми в цілому або її окремих частин з урахуванням нових напрямків її розвитку.

До виконання дипломної роботи допускаються студенти, які не мають академічної заборгованості та отримали залік переддипломної практики. Основою для виконання роботи є наказ по університету про затвердження тем дипломних робіт та виконавців, виданий перед початком переддипломної практики. Якщо студент з об'єктивних причин не може розпочати виконання дипломної роботи, то він повинен своєчасно сповістити про це керівника роботи, завідувача кафедри та деканат.

1.2. Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр"

Випускна робота бакалавра – дипломна робота – є самостійною розробкою студента, яка носить **оглядово-дослідний характер** і являє собою заключно-підсумкову частину бакалаврської підготовки економістів з економіки підприємства.

Випускна робота бакалавра має за **мету** показати ступінь відповідності кваліфікації випускника вимогам відповідних посад професійної діяльності економіста підприємства.

Дипломна робота бакалавра має оглядово-дослідну орієнтацію і **головним її завданням є поглиблене вивчення теоретичних засад економічних процесів, пошуку шляхів їх адаптації до умов розвитку економічної діяльності підприємств України.**

Дипломна робота бакалавра повинна відповідати наступним **вимогам**:

– виявляти знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно-орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання економіки підприємства;

– демонструвати вміння, відбирати, систематизувати та обробляти економічну інформацію відповідно до цілей дослідження;

– характеризувати вміння використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у теоретичній та прикладній частині дослідження;

– визначати основні напрямки щодо підвищення ефективності управління на макро- і макрорівні;

- мати належне оформлення та всі необхідні супровідні документи;
- бути повністю завершеною і поданою на кафедру в термін, який відповідає графіку навчального процесу спеціальності.

1.3. Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня "*Спеціаліст*" та "*Магістр*"

Випускна кваліфікаційна робота спеціаліста чи магістра – дипломна робота – є завершеною та самостійною розробкою студента, яка носить **науково-практичний характер** і виступає останнім етапом підготовки фахівця-аналітика в галузі економіки підприємства. Вона виконується індивідуально після засвоєння передбачених планом для відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня навчальних дисциплін.

Метою підготовки дипломної роботи спеціаліста чи магістра є закріплення здобутих знань з дисциплін відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, адаптація теоретичних моделей і практичного досвіду до вирішення конкретних завдань у сфері економіки підприємства.

Дипломна робота спеціаліста чи магістра має науково-практичну орієнтацію і **головним її завданням є виконання наукового аналізу економічної проблеми, пов'язаної з предметом дослідження, та розробка рекомендацій щодо поліпшення результатів функціонування підприємства.** Важливим критерієм оцінки є наявність елементів наукової новизни.

Дипломна робота спеціаліста чи магістра повинна відповідати наступним **вимогам:**

- характеризувати внутрішню цілісність, логічність та аргументованість викладеного матеріалу;
- відображати процес та результати самостійного наукового дослідження;
- містити комплексний аналіз досліджуваної проблеми, розробку теоретичних засад та практичних рекомендацій з підвищення ефективності діяльності підприємства;
- базуватися на спеціальних методах економічних досліджень, таких, як методи збору та узагальнення інформації, аналізу, прогнозування, моделювання тощо;
- містити економічні розрахунки, виконані із застосуванням комп'ютерних технологій;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення економічної діяльності на досліджуваному об'єкті;
- мати належне оформлення та всі необхідні супровідні документи;
- бути повністю завершеною і поданою на кафедру в термін, який відповідає графіку навчального процесу спеціальності.

2. Послідовність підготовки дипломної роботи

2.1. Вибір теми та складання плану дипломної роботи

Вибір теми є першим етапом дипломної роботи і має важливе значення для її успішного виконання.

Вибір теми дипломної роботи здійснюється студентом індивідуально, відповідно до тематики, яку рекомендує кафедра (*Додаток А*).

Тематика дипломних робіт містить широкий комплекс питань, які охоплюють усі сфери господарської діяльності промислових підприємств.

При виборі тем слід виходити з їх наукової та практичної актуальності, враховувати перспективність, відповідність профілю навчання студента, необхідність відображення процесів, що відбуваються в економічному житті. Перевага надається темам, що пов'язані з науковими дослідженнями кафедри.

Студент має право пропонувати тему самостійно, при цьому вона повинна розглядати актуальні економічні проблеми, або бути впровадженням до його наукової роботи.

Тема дипломної роботи може бути затверджена за замовленням підприємства.

Назва теми дипломної роботи повинна бути короткою та точною. Вона повинна включати об'єкт (малі підприємства, виробничі запаси, обсяг виробництва, бізнес-план та т. ін.), види впливу (обґрунтування, управління, мотивація, організація, розробка, оптимізація та т. ін.). Наприклад: "Управління виробничими запасами на гірничому підприємстві".

Теми дипломних робіт обговорюються та рекомендуються на засіданні кафедри у вересні–жовтні (для студентів заочної форми навчання) року, що є попереднім до року захисту, та у лютому–березні поточного року – для студентів денної форми навчання. Після затвердження теми керівник роботи оформлює завдання на розробку дипломної роботи. При отриманні завдання студент повинен з'ясувати у керівника та консультантів усі питання щодо збору даних та виконанню додаткових завдань в період переддипломної практики.

Планування роботи починається зі складання *робочого плану*, що являє собою своєрідну наочну схему дослідження. Такий план використовується на перших стадіях роботи, дозволяючи ескізно представити досліджувану проблему в різних варіантах, що істотно полегшує керівнику оцінку загальної композиції й рубрикації майбутньої дипломної роботи.

Робочий план розробляється за особистої участі керівника дипломної роботи. Спочатку робочий план тільки в основних рисах дає характеристику предмета дослідження. Надалі такий план може і повинен уточнюватися, однак основне завдання, що стоїть перед роботою в цілому, повинне залишатися незмінним. Робочий план має довільну форму. Звичайно, він складається з переліку розташованих у стовпчик пунктів, зв'язаних внутрішньою логікою дослідження даної теми і дозволяє за їх місцем судити про їхню доречність і значимість.

До складу робочого плану бажано включати, крім заголовків, виділених окремими рядками, заголовки в підбір із текстом, заголовки – внутрітекстові виділення (слова і словосполучення самого тексту, що позначають тему текстового уривка). Це дозволяє оцінити правильність формулювання заголовків в різних розділах й підрозділах.

План має бути гнучким, для того щоб можна було включати в нього нові аспекти, виявлені в процесі підготовки тексту. При складанні плану ретельно обмірковуються такі питання: що вам уже відомо з теми дипломної роботи і що необхідно дослідити.

Керівник дипломної роботи не тільки бере участь у розробці робочого плану й плану-проспекту майбутньої дипломної роботи, але й веде з її автором іншу роботу, зокрема:

- рекомендує необхідну літературу, довідкові, статистичні й архівні матеріали та інші джерела з теми;
- проводить систематичні, передбачені розкладом бесіди й консультації;
- оцінює зміст виконаної дипломної роботи як частинами, так і в цілому;
- дає згоду на представлення дипломної роботи до захисту.

Таким чином, керівник дипломної роботи здійснює наукову й методичну допомогу, систематично контролює виконання роботи, вносить певні корективи, дає рекомендації про доцільність прийняття того чи іншого рішення, а також висновок про готовність роботи в цілому.

2.2. Вивчення спеціальних джерел з обраної теми

Згідно до обраної теми дипломної роботи студент самостійно підбирає джерела: законодавчі акти України, офіційні документи, монографії, брошури, статті з економічних напрямків, накопичує відомчі матеріали з теми, вивчає їх.

Написання дипломної роботи передбачає обов'язкове вивчення чинного законодавства, постанов Верховної Ради України, наказів, листів та інструкцій Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, інших міністерств та органів управління з питань, пов'язаних з темою дипломної роботи.

Особливу увагу необхідно звернути на вивчення матеріалів з теми, опублікованих у періодичній пресі.

Бажано під час вивчення джерел ознайомитися із зарубіжною економічною літературою з досліджуваної проблеми, з трактуванням понять, термінів, показників обліку, аналізу та прогнозування господарської діяльності підприємств, ознайомитися з поглядами та пропозиціями відомих економістів.

Для написання дипломної роботи слід використовувати статистичні матеріали Державного комітету статистики України та його організацій, зокрема "Статистичний щорічник України", "Україна в цифрах", статистичні дані відповідних міністерств, що публікуються у періодичній пресі.

Вивчення відповідних джерел дасть змогу студенту вивчити теоретичні основи досліджуваних питань та виявити ступінь їх розробки.

Дослідження теоретичних основ теми дипломної роботи дає можливість усвідомити її зв'язок із загальними тенденціями розвитку даної проблеми.

Поглиблене вивчення літературних та офіційних джерел інформації дасть змогу з'ясувати сучасний стан питань щодо теми, правильно скласти план дипломної роботи, чіткіше визначити спрямування та методику власних досліджень, обсяг і характер практичних матеріалів, необхідних для виконання дипломної роботи.

Знайомство з опублікованою за темою роботи літературою починається з розробки ідеї, тобто задуму передбачуваного наукового дослідження, що, як уже зазначалося вище, знаходить своє вираження в темі та плані дипломної роботи.

Далі варто продумати порядок пошуку й приступити до складання списку використаних джерел з теми. Добре складений список навіть при швидкому огляді заголовків джерел дозволяє охопити тему в цілому. На його підставі можливо вже на початку роботи уточнити мету дослідження.

Перегляду повинні бути піддані усі види джерел, зміст яких пов'язаний з темою дослідження. До них відносяться матеріали, опубліковані в різних вітчизняних і закордонних виданнях, документи, що не видаються, звіти підприємств та науково-технічних організацій, звіти про науково-дослідні роботи, дисертації, рукописи, матеріали закордонних компаній, офіційні матеріали.

Стан вивчення теми доцільно починати зі знайомства з *інформаційними виданнями*, мета випуску яких – оперативна інформація як про самі публікації, так і про найбільш істотні сторони їхнього змісту. Інформаційні видання, на відміну від звичайних бібліографічних видань, оперують не тільки зведеннями про друковані добуток, але й ідеями та фактами, що містяться в них. Крім оперативності публікації, їх відрізняють новизна інформації, що повідомляється, повнота охоплення джерел і наявність довідкового апарату, що дозволяє швидко систематизувати й відшукати документи.

Бібліографічні видання містять упорядковану сукупність бібліографічних описів, які сповіщають фахівців про те, що видано з питання, яке їх цікавить. Бібліографічний опис тут виконує дві функції. З одного боку, він оповіщає про появу документів (сигнальна функція), а з іншого боку – надає необхідну інформацію для їхнього пошуку (адресна функція). З бібліографічних описів складають бібліографічні покажчики й бібліографічні списки.

Реферативні видання містять публікації рефератів, що включають скорочений виклад змісту первинних документів (чи їхніх частин) з основними фактичними зведеннями й висновками. До реферативних видань відносяться реферативні журнали, реферативні збірники, експрес-інформація, інформаційні листки.

Реферативні збірники являють собою періодичні, тривалі чи неперіодичні видання, що містять реферати неопублікованих документів. Їх випускають інститути науково-технічної інформації й техніко-економічних досліджень. Такі видання носять, зазвичай, вузькотематичний характер.

Експрес-інформація – це періодичне видання журнальної чи листової форми, що містить розширені реферати найбільш актуальних опублікованих закордонних матеріалів і неопублікованих вітчизняних документів, що вимагають оперативного висвітлення.

До оглядових видань відносяться огляд з однієї проблеми, напрямку й збірник оглядів. Огляди узагальнюють дані, що містяться в первинних документах, оскільки вони є найвищим ступенем їхньої аналітичної переробки. Такі видання, зазвичай, повідомляють про стан розвитку певної наукової сфери, відображаючи все нове, що зроблено в ній за певний час. Мета оглядів – забезпечити проведення наукових досліджень на сучасному рівні розвитку науки й техніки, усунути паралелізм у роботі науково-дослідних організацій, допомогти зробити правильний вибір напрямку й методів досліджень у певній галузі.

У зв'язку з необхідністю детально аналізувати літературу, що вийшла у попередні роки (насамперед, за останні 5 років), усе більше значення для дослідників здобуває *бібліографія*, призначенням якої є підготовка й поширення бібліографічної інформації щодо вибраного напрямку дослідження за певний період часу. Їх цінність полягає в тому, що вони містять найбільш повні й точні списки книг з тематичного профілю того чи іншого видавництва.

2.3. Збір вихідної інформації на підприємстві

Після вивчення літератури з теми і складання плану дипломної роботи студент приступає до збору практичних матеріалів на тому підприємстві, за матеріалами якого виконується робота. Організація збору інформації передбачає:

- визначення показників, які необхідно зібрати;
- розробку методики одержання окремих показників;
- правильне документальне оформлення даних досліджень.

Робота з визначення переліку показників, які підлягають збору, проводиться в декілька етапів.

На першому етапі розробляється перелік усіх вихідних показників з кожного досліджуваного питання. При цьому важливо розмежувати показники інформаційні та аналітичні.

На другому етапі складається зведений перелік усіх вихідних показників з теми.

При цьому вихідні показники, необхідні для визначення окремих питань, підлягають логічному аналізу з точки зору їх повторення, взаємозв'язку та можливості одержання подальших аналітичних показників.

На третьому етапі визначають джерела інформації щодо кожного вихідного показника. При цьому виявляється, які показники можуть бути одержані з статистичних даних, матеріалів дослідження економічної літератури, а які належить одержати у процесі дослідження на підприємстві.

При зборі показників, які відображаються бухгалтерським обліком та статистичною звітністю, необхідно визначити джерела одержання даних (форми звітності або книги обліку), період, за який здійснюється збір показників (він повинен бути порівняльним), одиниці виміру.

Звітні дані повинні охоплювати, як правило, період у 3–5 років. Для порівняння важливо вивчити досвід передових підприємств.

Для одержання спеціальних матеріалів і даних, яких немає у бухгалтерській та статистичній звітності, студент повинен самостійно виконати необхідні розрахунки, провести "натурне" обстеження.

Збір матеріалів способом "натурного" обстеження передбачає чітке визначення показників або виключення можливості його невірному тлумачення. Період відображення показників "натурного" обстеження повинен бути аналогічний періоду, за який зібрані дані статистичної або бухгалтерської звітності. Якщо показники "натурного" обстеження мають натурний характер (тобто, на певну дату), та дата повинна входити до звітного періоду.

У тому випадку, коли показники "натурного" обстеження доповнюють чи деталізують показники статистичної чи бухгалтерської звітності, необхідно забезпечити також ідентичність одиниць виміру.

В основу розробки методики одержання показників способом спеціальних обстежень слід покласти: спосіб збору показників (хронометражні виміри, фотографії робочого часу, анкетне опитування і т. д.), чітку класифікацію досліджуваних процесів, визначення кількості спостережень, що забезпечують достовірне уявлення про кожен процес або досліджуване питання.

Основною формою документального оформлення матеріалів є табличні інформаційні документи. Вони можуть бути у вигляді зведених або окремих таблиць.

При цьому показники групують за окремими питаннями (розділами) дипломної роботи або характеристиками окремих блоків діяльності підприємства.

При побудові алгоритму збору показників, в першу чергу, визначають показники, одержані за даними бухгалтерської та статистичної звітності, потім – показники "натурного" та спеціального обстеження. Необхідно перевірити взаємозв'язок показників в окремих формах (ідентичність одиниць виміру, період звітності, тощо).

Зібраний матеріал підлягає ретельній обробці, у процесі якої здійснюється його упорядкування, тобто студент повинен розподілити матеріал згідно плану дипломної роботи. Потім проводиться відбір матеріалу з точки зору можливості та доцільності його використання в обґрунтуванні пропозицій.

У процесі обробки матеріалів складаються таблиці, графіки, діаграми, розраховуються середні та відносні величини, проводиться групування, тобто здійснюється аналітична обробка інформації з метою її подальшого узагальнення та обґрунтування рекомендацій. На етапі обробки економічної інформації слід використовувати комп'ютерні технології.

Уся одержана інформація потребує перевірки з точки зору її достовірності, логічної відповідності кінцевим результатам.

У процесі аналізу зібраного матеріалу слід забезпечити порівнянність усіх показників за критеріями часу (періодів), цін, структури мережі філій підприємства.

3. Структура та зміст дипломної роботи.

3.1. Структура дипломної роботи

Типова структура дипломної роботи має стандартизований загальний вигляд для всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів: "Бакалавр", "Спеціаліст" та "Магістр" і складається з наступних структурних елементів (табл. 3.1).

Дипломна робота повинна відповідати певним загальним вимогам щодо викладення матеріалу:

– формулювання назви теми, розділів та підрозділів повинні бути чітким, лаконічними і в той же час найбільш повно відображати сутність та зміст питань, що розглядаються;

– матеріал роботи необхідно викладати грамотно, доступним науковим стилем, він не повинен містити повторів та не бути перевантаженим цитатами;

– не допускається просте переписування матеріалів із літературних джерел, їх цитування без посилання;

– в тексті не повинно бути виразів типу: "я вважаю", "мені здається", "у нас прийнято", замість них рекомендуються вирази: "на думку автора", "вважається доцільним", "як свідчить проведений аналіз".

Таблиця 3.1

Структура дипломної роботи

Структурний елемент	Кількість сторінок для освітньо-кваліфікаційного рівня			Примітка
	бакалавр	спеціаліст	магістр	
Титульний аркуш	1	1	1	Додаток
Завдання на дипломну роботу	1	1	1	Додаток
Реферат	1	1	–	Додаток
Зміст	1-2	1-2	1-2	
Перелік скорочень, умовних позначень та символів	1	1	1	У разі потреби
Вступ:	2-3	3-4	4-5	Структура "Вступу": для кожного освітньо-кваліфікаційного рівня. Необхідність структурного елемента позначено символом "+".
актуальність	+	+	+	
огляд літератури	+	+	+	
мета	+	+	+	
завдання	+	+	+	
об'єкт дослідження	–	+	+	
предмет дослідження	+	+	+	
методи дослідження	–	+	+	
наукова новизна	–	–	+	
практичне значення публікації	–	–	+	

Продовження табл. 3.1

Основна частина: РОЗДІЛ 1 (теоретичний) РОЗДІЛ 2 (аналітичний) РОЗДІЛ 3 (рекомендаційний)	15 20 25	20 25-30 30-35	25 30 35	Кожен з розділів складається не менш як із двох підрозділів.
Висновки до кожного розділу	–	–	1-2	Мають узагальнюючий характер
Узагальнюючі висновки в кінці нової частини	2	3-4	3-4	Мають підсумковий характер
Список використаних джерел	3	4-5	4-5	
Додатки	1-10	1-20	1-30	У разі необхідності
Супровідні документи				
Відгук керівника	+	+	+	Додаток
Зовнішня рецензія	+	+	+	Додаток
Довідка про впровадження	–	–	+	Додаток

3.2. Характеристика структурних частин дипломної роботи

Титульний аркуш є першою сторінкою дипломної роботи і виступає повним джерелом бібліографічної інформації, яка необхідна для обробки та ідентифікації документів, має містити назву затвердженої на кафедрі теми дипломної роботи, шифр групи, прізвище, ім'я то по-батькові студента з підписами завідувача кафедри, наукового керівника та студента. Титульна сторінка виконується за формою, наведеною у *додатку Б*.

Завдання на дипломну роботу – це документ, який визначає термін здачі студентом закінченої роботи, вихідні дані і перелік питань, які мають бути розроблені. Бланк завдання повинен відповідати формі, наведеній у *додатку В*, містити підписи завідувача кафедри, наукового керівника та студента, заповнюється студентом після затвердження теми дипломної роботи.

Календарний план підготовки та захисту дипломної роботи – це документ, який визначає обсяг і термін виконання дипломної роботи. Він затверджується кафедрою. Бланк календарного плану повинен відповідати формі, наведеній у *додатку Г*, містити підписи наукового керівника та студента.

Реферат – це документ, який призначений для першого знайомства з дипломною роботою і вміщує коротку інформацію, яка розкриває сутність і зміст роботи. Реферат виконується за формою, наведеною у *додатку Д*.

Зміст дипломної роботи містить назви всіх розділів і підрозділів із зазначенням номера сторінки, на якій розміщується їх початок. Назви розділів і параграфів у змісті та тексті мають бути однаковими. Титульний аркуш, завдання, календарний план, реферат, перелік скорочень та сам зміст в зміст не включають. Нумерація сторінок проставляється зі змісту з урахуванням

кількості всіх попередніх – титульної сторінки, завдання, календарного плану, реферату, переліку скорочень, – що не нумеруються, тобто з п'ятої чи шостої сторінки (в залежності від наявності переліку скорочень).

Вступ до дипломної роботи розкриває актуальність обраної теми, містить в собі коротку інформацію щодо розгляду окремих питань з теми дипломної роботи в працях українських та зарубіжних дослідників. У вступі (залежно від освітньо-кваліфікаційного рівня дипломної роботи) відображається зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами кафедри економіки підприємства; викладається мета та завдання дипломної роботи; визначаються об'єкт та предмет дослідження; формулюються елементи наукової новизни; визначається практична значимість дослідження; наводиться апробація окремих результатів дипломної роботи; повідомляються у чому полягають теоретична значимість і прикладна цінність отриманих результатів.

Таким чином, вступ – дуже відповідальна частина роботи, оскільки він не лише орієнтує на подальше розкриття теми, але й містить усі необхідні кваліфікаційні характеристики. Тому основні деталі вступу до дипломної роботи розглянемо більш докладно.

Актуальність теми дипломної роботи висвітлюється у вступі обсягом не більше однієї сторінки. Рекомендується така послідовність викладання цієї частини вступу:

- формулювання сутності проблемної ситуації, її значущість для національної та міжнародної економіки;
- значення розв'язання поставленої в дослідженні проблеми для подальшого розвитку відповідної галузі науки чи виробництва;
- економічна, соціальна, наукова, технічна та екологічна значущість досліджень для економіки України, міжнародної економіки.

Щоб повідомити про стан розробки обраної теми дипломної роботи, складається короткий **огляд джерел з обраної проблеми**, мета якого довести, що саме ця соціально-економічна проблема ще не вирішена, або вирішена лише частково чи в іншому аспекті і тому потребує подальшого опрацювання. У разі, коли такого висновку немає, то під сумнів ставиться доцільність всього дослідження.

Огляд літератури за темою повинен показати ґрунтовне знайомство студента зі спеціалізованою літературою, його уміння систематизувати джерела, критично їх розглядати, виділяти істотне, оцінювати раніше зроблене іншими дослідниками, визначати головне в сучасному стані вивченості теми.

Сформулювавши науково-дослідну проблему і довівши, що вона не розроблена і не висвітлена в спеціальній літературі, формулюють мету дипломної роботи і завдання, які мають бути вирішені студентом в процесі проведення дослідження.

Мета дипломної роботи – це той результат, на досягнення якого спрямоване наукове дослідження. Мета дослідження повинна бути пов'язана із темою дипломної роботи. При формулюванні мети не рекомендується вживати слова "вивчення...", "дослідження...", "аналіз...", "оцінка..." оскільки вони вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету дослідження.

Мета дипломної роботи реалізується через конкретні **завдання**, які не повинні формулюватись як глобальні, а мають деталізувати мету дослідження. Завдання можуть бути як теоретично-пошукові, так і прикладні. Формулювати завдання дослідження рекомендується у формі переліку конкретних засобів досягнення мети: "проаналізувати", "узагальнити", "визначити", "обґрунтувати", "розробити" тощо. Перелік цих завдань необхідно робити якомога більш ретельно, оскільки опис їхнього вирішення повинен скласти зміст підрозділів дипломної роботи.

Вирішення поставлених завдань стисло засвідчується у висновках до відповідних розділів, а досягнення мети у загальних висновках магістерської роботи.

Приклад:

Відповідно до поставленої мети в роботі вирішуються такі **завдання**:

- дослідження теоретичної сутності;
- виявлення факторів економічного впливу;
- узагальнення та систематизація теоретичних і практичних засад;
- розробка механізму;
- аналіз економічної активності підприємства в динаміці, обсягів виробництва з метою визначення загальної економічної картини, що склалася на даний час;
- розробка підходів щодо вдосконалення діяльності підприємства;
- обґрунтування проблеми оцінки й управління ризиками.

Невід'ємною частиною вступу є визначення об'єкту та предмету дослідження.

Об'єкт дослідження – це соціально-, фінансово- чи техніко-економічний процес або явище у діяльності підприємства, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Як категорії наукового процесу об'єкт і предмет досліджень співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті дослідження виділяється та його частина, що становить предмет дослідження, на який спрямовується основна увага студента. **Предмет дослідження визначає тему дипломної роботи.** Об'єкт і предмет, мета і завдання дослідження та тема роботи перебувають у нерозривному зв'язку між собою і зумовлюють зміст дипломної роботи.

Приклад:

Об'єкт дослідження – процес підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Предмет дослідження – теоретичні, методологічні та організаційно-економічні аспекти управління витратами на підприємстві.

Обов'язковим елементом вступу дипломної роботи є також перелік **методів дослідження**, що слугують інструментом у добуванні фактичного матеріалу та його обробки і є необхідною умовою досягнення поставленої в роботі мети. Їх перелік необхідно робити не "взагалі", тобто відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, яке завдання вирішувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу переконатися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Вирішення поставлених у дипломній роботі завдань необхідно здійснювати з використанням наступних методів:

- загальнонаукові методи: аналогія, системний аналіз, формалізація;
- методи логічної абстракції: аналіз і синтез, індукція та дедукція;
- економіко-математичні методи: факторний, системно-структурного аналізу;
- методи економіко-статистичного аналізу: табличний, графічний, групування, класифікації;
- маркетингові методи: SWOT-аналіз, матричний, спостереження, опитування;
- методи експертної діагностики: ранжирування, порівняння, оцінювання.
- методи моделювання: математичний, економічний, організаційно-економічний.

Обов'язковим елементом вступу дипломної роботи **магістра** є **наукова новизна** отриманих результатів. Найважливіші результати дипломної роботи, які характеризують її новизну, розкривають особистий внесок автора у дослідження, надаються у формі переліку та розділяються на дві частини: "*вдосконалено*" та "*дістало подальшого розвитку*".

Приклад:

Наукова новизна одержаних результатів полягає у дослідженні та подальшому розвитку теоретичних засад проектного кредитування в контексті тенденцій розвитку економіки країни. Положення магістерської роботи, що визначають її наукову новизну і виносяться на захист, полягають у наступному:

удосконалено:

– порядок організації процесу управління проектними ризиками як складного елементу організаційної структури управління проектом, що дало можливість обґрунтувати його як безперервну діяльність протягом всього циклу проекту, яка охоплює сукупність інструментів та принципів, спрямованих на досягнення запланованого результату інвестиційного проекту;

– метод оцінки кредитоспроможності позичальника, що дає змогу визначити допустимий рівень проектних ризиків відносно розрахованого в інвестиційному проекті.

дістало подальшого розвитку:

– механізм кредитування інноваційних проектів промислових підприємств з урахуванням специфіки українського законодавства та ведення господарської діяльності українськими підприємствами;

– поняття "кредитування інноваційних проектів" як комплекс заходів щодо спрямування кредитних ресурсів на інвестиційні потреби позичальника, які скеровані на розширене створення капіталу відповідно до принципів банківського кредитування;

– поняття "механізм кредитування інвестиційного проекту" як взаємозв'язану цілісну сукупність практичних заходів банку щодо спрямування та управління кредитними ресурсами в інвестиційній діяльності суб'єктів господарювання.

Кожне наукове положення чітко формулюють, виокремлюючи його повну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко і однозначно (без нагромадження дрібних і таких, що ускладнюють сприйняття його сутності, деталей та уточнень). У жодному випадку не можна вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в роботі зроблено те й те, а в сутності написаного новизни виявити неможливо.

При формулюванні пунктів наукової новизни рекомендується користуватись наступними виразами: "вперше досліджено...", "створено концепцію...", "визначено...", "вперше здійснено...", "розроблено...", "обґрунтовано...", "удосконалено...", "встановлено...", "зроблено оцінку...", "сформульовано...", "здійснено прогноз...", "створено...", "перевірено..."

Складовою вступу магістерської роботи є практична значущість, яка складається з практичного значення одержаних результатів та їх апробації і є одним із основних критеріїв оцінювання дипломної роботи. Практичне значення може полягати у публікації основних результатів дослідження в наукових статтях; апробації на науково-практичних конференціях та симпозіумах; використанні наукових розробок на підприємствах чи установах, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність; використання результатів дослідження для підготовки методичних документів, у навчальному процесі, тощо.

Приклад:

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані та обґрунтовані в магістерській роботі наукові положення, висновки та пропозиції можуть бути використані для підвищення ефективності механізму проектного кредитування інноваційних проектів, а також для організації процесів міжнародного кредитування інноваційних проектів.

Отримані результати магістерської роботи, які мають практичне значення, полягають у наступних положеннях:

– обґрунтовано рекомендації щодо здійснення аналізу та оцінки інвестиційної кредитоспроможності позичальників;

– сформульовано пропозиції щодо побудови системи ідентифікації й управління проектними ризиками;

– визначено підходи щодо удосконалення процесу міжнародного кредитування через механізм консалтингового супроводу та кредитної підтримки інноваційних проектів.

Апробація результатів дипломної роботи та публікації. Основні положення магістерської роботи були використані для організації процесу міжнародного кредитування НВП "Техкомплекс", обговорювались, а також були опубліковані в матеріалах всеукраїнської науково-практичної конференції "Теорія і практика стратегічного управління розвитком регіональних суспільних систем" (м. Луганськ, 2010 р.), в збірнику наукових праць студентів НТУУ "КПІ" "Актуальні проблеми економіки та управління" (м. Київ, 2011 р.), в матеріалах XVII Міжнародної науково-практичної конференції "Управління підприємством: діагностика, стратегія, ефективність" (м. Таллінн, 2009 р.).

Вступ має закінчуватись **переліком структурних частин**, вказівкою про обсяг тексту роботи, кількість таблиць і рисунків, кількість використаних джерел та додатків.

Суттєву частину дипломної роботи становить **список використаних джерел**, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів. При цьому враховують відповідність бібліографічного опису вимогам чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Використані джерела можна розміщувати одним з таких способів: у порядку появи посилань у тексті чи в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Загальна кількість використаних джерел залежить від змісту дослідження і складає, зазвичай, 50-100 джерел. В цей список не включаються ті роботи, на які немає посилань у тексті роботи і які не були використані, рекламні матеріали, прайс-листи тощо. Приклади оформлення списку використаних джерел наводяться у розділі 4.7.

Додатки приводять у разі необхідності подати допоміжний матеріал, який сприяє кращому розумінню окремих частин магістерського дослідження. Ними можуть бути таблиці, графіки, блок-схеми, розрахунки, веб-сайти, інструкції, методики, ілюстрації тощо.

3.3. Зміст основної частини дипломної роботи

Зміст проведеного студентом дослідження розкриває основна частина дипломної роботи, яка складається із трьох розділів та висновків. В розділах основної частини дипломної роботи докладно викладається теоретична, аналітична і рекомендаційна частини й узагальнюються результати дослідження. Усі матеріали, що не є принципово важливими, відносяться в додатки.

Зміст розділів основної частини повинен відповідати темі дипломної роботи і цілком її розкривати. Ці розділи повинні показати уміння студента логічно й аргументовано подавати матеріал, виклад і оформлення якого повинні відповідати вимогам, що висуваються до друкованих робіт.

Таким чином, основна частина дипломної роботи залежить від освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр", "Спеціаліст" або "Магістр" і має метою висвітлення наступної інформації (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Зміст розділів основної частини дипломної роботи

Розділ основної частини	Освітньо-кваліфікаційний рівень		
	бакалавр	спеціаліст	магістр
РОЗДІЛ 1 (теоретичний)	Аналітичний огляд літератури з теми бакалаврського дослідження. Теоретичні засади напрямів дослідження. Загальна методика дослідження.	Аналітичний огляд літератури з теми дослідження. Аналіз основних економічних категорій. Теоретичне обґрунтування основних напрямів дослідження. Загальна методика дослідження.	Аналітичний огляд літератури з теми магістерського дослідження. Аналіз основних економічних категорій. Теоретичне обґрунтування основних напрямів дослідження, обґрунтування їх доцільності. Загальна методика, конкретні методи і моделі дослідження.
РОЗДІЛ 2 (аналітичний)	Аналіз статистичних та аналітичних матеріалів, які визначають місце предмету дослідження в економіці підприємства. Комплексний аналіз предмету дослідження, середовища, що його оточує. Оцінка рівня відповідності показників економічної діяльності предмету дослідження середньостатистичним показникам галузі чи національної економіки.	Аналіз та оцінка статистичних та аналітичних матеріалів, які визначають місце предмету дослідження в економіці підприємства або рівень вирішення окремих аспектів досліджуваної проблеми. Комплексний аналіз предмету дослідження, середовища, що його оточує, рівень адаптованості до сучасної економічної ситуації в країні. Динаміка та тенденції розвитку предмету дослідження з урахуванням його сучасного стану і умов навколишнього середовища.	Аналіз та оцінка статистичних та аналітичних матеріалів, які визначають місце предмету дослідження в економіці підприємства або рівень вирішення окремих аспектів досліджуваної проблеми. На основі конкретних методів та моделей, наданих у теоретичній частині дослідження – аналіз та оцінка предмету дослідження, вирішення проблеми, поставленої для даного предмету дослідження чи сфери його діяльності. Аналіз впливу поточної економічної діяльності на динаміку

			та тенденції розвитку предмету дослідження з урахуванням прогнозу його впливу на навколишнє середовище.
РОЗДІЛ 3 (рекомендаційний)	Узагальнення результатів дослідження. Визначення напрямків та шляхів, спрямованих на досягнення поставленої мети дослідження.	Визначення факторів та напрямів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємства. Розробка алгоритмів, схем, програм, механізмів, спрямованих на досягнення поставленої мети дослідження.	Оцінка ефективності результатів проведеного дослідження, визначення факторів та напрямів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємства. Розробка рекомендацій, які спрямовані на розвиток нових і підвищення ефективності діючих процесів на підприємстві. Апробація розроблених гіпотез, механізмів, концепцій, принципів схем, програм, методик моделей, стратегій механізмів тощо.
Обов'язковою складовою дипломної роботи магістра є наявність автореферату			
Необхідною складовою захисту дипломної роботи є наявність комп'ютерної презентації та демонстраційного матеріалу			

Бакалаврське дослідження носить оглядово-дослідний характер, має містити дослідження теоретичних засад економічних процесів, що відбуваються на підприємстві, шляхи їх адаптацій до сучасних умов.

Дослідження спеціаліста носить практично-науковий характер, має за мету розробку конкретних рекомендацій для підвищення ефективності діяльності підприємства.

Магістерське дослідження носить науково-практичний характер, має містити вирішення важливої науково-практичної проблеми, пов'язаної з предметом дослідження, тобто містити елементи наукової новизни та розробку конкретних рекомендацій щодо поліпшення результатів функціонування підприємства.

Загальні вимоги до першого (теоретичного) розділу. У першому розділі викладаються основні теоретичні положення теми, проводиться аналіз існуючих різноманітних поглядів на ті чи інші аспекти досліджуваної тематики, виявляються проблеми, що потребують розв'язання у теоретичному, методичному та прикладному плані, визначаються дискусійні та невирішені аспекти теми, виходячи з рівня її розробленості в сучасній теорії.

В теоретичному розділі необхідно розкрити сучасний стан наукової думки щодо проблем досліджуваної теми, проаналізувати різні теорії та погляди, зробити критичний огляд з відповідних наукових джерел, у тому числі зарубіжних, висловити й обґрунтувати своє ставлення, навести власний аналіз основних категорій та понять, сформулювати проблемні питання.

Важливе місце в даному розділі посідає викладення методик аналізу визначених проблем чи соціально-економічних процесів і явищ, які будуть використовуватись у наступних частинах роботи. Сутність економічних явищ і процесів надзвичайно складна і велике значення мають конкретні робочі методичні підходи до їх дослідження.

Увага!

Огляд літератури з теми дослідження рекомендується подавати під наступними назвами "Наукові основи...", "Теоретичні підходи до...", "Теоретико-методичні засади..." тощо. У цій частині дипломної роботи студент висвітлює етапи розвитку наукових уявлень відносно проблеми, що розглядається. Критично аналізувати наукові праці попередників, необхідно виокремити невирішені на сьогодні питання і обґрунтувати необхідність їх розв'язання, тобто обґрунтувати вибір напрямів наукового дослідження. Огляд джерел при цьому рекомендується робити не з усієї тематики, а розглядати тільки ті публікації, що мають безпосереднє відношення до проблеми дослідження.

Автор має продемонструвати свою обізнаність із методами аналізу та на основі їх критичного огляду обґрунтувати вибір найбільш придатних із них для обраного напрямку дослідження.

Увага!

Економіка як наука використовує велику кількість методів досліджень, вибір яких залежить у першу, чергу від характеру економічного явища чи процесу і поставлених дослідником завдань. Вітчизняна наука розмежовує поняття "методологія" і "методика" дослідження.

Методологія – це система наукових принципів, на яких базується дослідження і здійснюється вибір методів, способів і прийомів дослідження. Таким чином, методологію можна тлумачити як теорію методів дослідження.

Методикою вважають сукупність способів і робочих прийомів дослідження, включаючи різноманітні операції з фактичними даними.

Загальний обсяг першого розділу має бути в межах 20–30 сторінок (в залежності від освітньо-кваліфікаційного рівня) і закінчуватись висновками.

Загальні вимоги до другого (аналітичного) розділу. У роботі над другим розділом студент має проявити й використати свої аналітичні та розрахункові компетенції. Він повинен ґрунтовно проаналізувати фактичний стан досліджуваної проблеми на матеріалах обраної організації (підприємства, науково-технічної організації, державної установи, галузі та інших об'єктів досліджень).

У цьому розділі можна виділити 3–4 підрозділи, що містять аналіз і оцінку конкретних сфер діяльності підприємства та середовища, що його оточує, статистичних та аналітичних матеріалів, які визначають рівень вирішення окремих аспектів досліджуваної проблеми. З цією метою необхідно використовувати дані державної й відомчої статистики, дані спеціальних економічних і соціологічних досліджень, особисті спостереження, узагальнення та прикладні напрацювання, зроблені під час проходження практики, детально описувати історію виникнення і розвитку організації **недоцільно**.

Розділ повинен бути максимально насиченим ілюстраційним матеріалом (таблиці, графіки, діаграми, схеми), який відображає результати діяльності підприємства за останні 3–5 років і, окрім цього, характеризує середовище в якому знаходиться підприємство, його зміни та розвиток. Наведені в цьому розділі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, блок-схеми, алгоритми, розрахункові моделі, які визначають сутність економічних процесів, мають супроводжуватись відповідними поясненнями і, найголовніше, створювати об'єктивну базу для виявлення невикористаних резервів в діяльності підприємства.

Увага!

Текст розділу бажано підтверджувати реальними документами та даними: плановими та фактичними показниками виробничо-господарської діяльності, бухгалтерською та статистичною звітністю, адміністративними та нормативними документами, результатами опитувань та спостережень тощо.

Особливу увагу при підготовці дипломної роботи студент повинен приділити групуванню й обробці зібраного фактичного матеріалу, його аналізу та узагальненню. Слід чітко розмежувати джерела походження використаної при аналізі інформації: що запозичене з літератури, що одержано з документів організації, а які дані здобуті шляхом сучасних спостережень, експериментів, розрахунків, соціологічних опитувань тощо.

Увага!

В рамках **магістерського** дослідження студент має показати вміння використовувати програмне забезпечення для ПК. Стандартні програми, які використовуються з метою спрощення громіздких розрахунків, повинні бути адаптовані чи створені студентом. Назва розділу чи підрозділу, при розробці яких використані комп'ютерні технології, повинна включати фразу: "...із застосуванням комп'ютерних технологій".

На основі вивчення, обробки та узагальнення аналітичних матеріалів студент повинен виявити вплив позитивних і негативних чинників, встановити причини недоліків, оцінити можливості підприємства (організації, галузі, національної економіки в цілому) щодо підвищення ефективності та забезпечення розвитку тих чи інших напрямів економічної діяльності.

Розділ завершується висновками. Загальний обсяг цього розділу має бути у межах 30–40 сторінок залежно від освітньо-кваліфікаційного рівня.

Загальні вимоги до третього (рекомендаційного) розділу. Підготовка третього розділу дипломної роботи вимагає від студента найбільших творчих зусиль. Саме тут він має застосувати і довести свої креативні та інноваційні компетенції.

Рекомендаційний розділ дипломної роботи носить конструктивний характер і присвячується розробці конкретних науково-практичних рекомендацій, пропозицій, бізнес-планів, стратегій, проектів та програм (реструктуризації, реінжинірингу, оновлення, змін, санації тощо), методик та інших інновацій і має містити обґрунтовані пропозиції студента, спрямовані на досягнення мети, визначеної у вступі.

Увага!

Для **магістерських** досліджень увагу слід акцентувати на обґрунтуванні конкретних пропозицій до прийняття стратегічних управлінських рішень, які спрямовані на розвиток нових і підвищення ефективності діючих процесів на підприємстві. Також необхідно акцентувати увагу на оцінці й використанні конкурентних переваг підприємства, на умовах та особливостях їх ефективної реалізації. Доцільно також визначити шляхи оптимізації системи ресурсного та інформаційно-аналітичного забезпечення, виконання запропонованих управлінських рішень.

Невід'ємною частиною обґрунтування запропонованих студентом заходів у магістерській роботі має бути розрахунок економічної (фінансової, екологічної, енергетичної) ефективності.

Характер і зміст заходів, що пропонуються, повинні базуватися на теоретичних положеннях першого розділу основної частини роботи.

Ця частина дипломної роботи є на 100% самостійною розробкою студента і визначає науково-практичний результат дослідження. Запропоновані студентом удосконалення й інновації мають бути всебічно і, в першу чергу, економічно обґрунтовані з використанням сучасних підходів і методик. У разі значних обсягів економічних розрахунків бажано використовувати сучасні комп'ютерні технології.

Загальний обсяг третього розділу має бути в межах 30–40 сторінок залежно від освітньо-кваліфікаційного рівня і закінчуватись висновками.

У **висновках до кожного розділу** стисло наводиться сутність наукового результату, обґрунтування його новизни (для **магістерського** дослідження), дається характеристика практичного значення результатів дослідження. Сутність результатів роботи має бути викладена конкретно, зрозуміло, без

загальних фраз. Обсяг висновків до кожного розділу основної частини не повинен перевищувати однієї сторінки.

У *загальних висновках* студент в порядку основних розділів викладає найважливіші наукові та практичні результати дипломної роботи. Загальні висновки слід розділити на окремі пункти. У першому пункті загальних висновків стисло описують стан економічної проблеми, що вивчається. У другому рекомендується розкрити методи, які були використані студентом при дослідженні наукової проблеми. В наступних пунктах чітко формулюється сутність і значення вирішеної проблеми, сутність конкретних результатів, їх новизна, наукова та практична цінність проведеного дослідження, рекомендації щодо використання отриманих результатів. У загальних висновках рекомендується підкреслити, що мету дослідження досягнуто і всі намічені завдання вирішені.

4. Оформлення дипломної роботи

4.1. Загальні вимоги

Важливим етапом виконання дипломної роботи є оформлення її тексту. Від того, наскільки вимогливо поставиться автор до форми своєї роботи, суттєво залежатимуть її якість, а отже, і підсумкова оцінка.

Мова дипломної роботи, зазвичай, – державна. За погодженням із завідувачем кафедри у ряді випадків робота може бути викладена також однією із іноземних мов (при наявності варіанта роботи українською мовою). Культура наукової мови передбачає формально-логічний спосіб викладання матеріалу, а також стислість, точність і ясність. Не слід вживати без потреби чужомовні слова, які дублюють українські й ускладнюють сприйняття викладеного матеріалу.

При написанні роботи слід неухильно дотримуватися єдності всіх термінів, визначень понять, скорочень, символів і абревіатур. Перелік скорочень, умовних позначень, символів і абревіатур дається перед вступом у формі стовпчика: символ (скорочення, умовне позначення, абревіатура) наводиться ліворуч, відповідна розшифровка – праворуч.

Заголовки структурних частин дипломної роботи "РЕФЕРАТ", "ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ" "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" пишуться великими літерами посередині рядка. Причому, всі структурні частини дипломної роботи крім розділів не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що нумерація сторінок проставляється зі змісту з урахуванням всіх попередніх сторінок – титульної, завдання, календарного плану, реферату, переліку скорочень, – що не нумеруються, тобто з п'ятої чи шостої сторінки (залежно від наявності переліку скорочень). Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: "1.ВСТУП" або "5.ВИСНОВКИ". Номер розділу ставлять тільки після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами посередині рядка.

Заголовки підрозділів пишуться маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Відстань між назвою підрозділу і наступним текстом повинне дорівнювати одному порожньому інтервалу. Між заголовками розділу і підрозділу витримують теж один інтервал. Відстані між рядками заголовків приймають такими ж, як у тексті. Крапку наприкінці заголовка не ставлять. Підкреслювати заголовки і переносити слова в заголовку не допускається.

Вступ, кожний розділ, загальні висновки і список використаних джерел починають з нової сторінки, а наступний підрозділ – одразу після закінчення попереднього. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №. Розділи повинні мати порядкову нумерацію в межах усього тексту (1, 2, 3) за винятком додатків.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: "2.3." (третій підрозділ другого розділу). Потім, у тому ж рядку, наводять заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: "1.3.2." (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім, у тому ж рядку, наводять заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

4.2. Оформлення таблиць і посилань на таблиці

Цифровий матеріал, коли його багато чи коли є необхідність у зіставленні й виведенні визначених закономірностей, оформляють у дипломній роботі у вигляді таблиць. Таблиці застосовують для кращого уточнення та зручності порівнювання показників.

За змістом таблиці поділяються на аналітичні й неаналітичні. Аналітичні таблиці є результатом обробки й аналізу цифрових показників. Як правило, після таких таблиць робиться узагальнення у вигляді нового знання, що вводиться в текст словами: "таблиця дозволяє зробити висновок, що...", "з таблиці видно, що..." тощо. Часто такі таблиці дають можливість виявити і сформулювати певні закономірності. У неаналітичних таблицях містяться, як правило, неопрацьовані статистичні дані, необхідні лише для інформації чи констатації.

Таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Таблиці, розміщені на окремих сторінках дипломної роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Якщо в розділі дипломної роботи одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

Кожна таблиця повинна мати тематичний заголовок, що відображає її зміст. Назву слід розміщувати безпосередньо над таблицею посередині рядка, напівжирним шрифтом. Таблиці позначають словом "Таблиця" в правому верхньому куті над заголовком таблиці. Номер таблиці повинен складатися з

номера розділу і порядкового номера таблиці в межах цього розділу, між якими ставиться крапка. Крапку у кінці назви таблиці і після номера таблиці ставити не треба.

Наприклад:

Таблиця 2.3

Обсяги іноземного інвестування по регіонах України

Якщо таблиця самостійно складена, або показники в ній самостійно розраховані, то після таблиці слід зробити наступне посилання: Примітка. Складено або розраховано за [посилання на джерело] (Розмір шрифту 12).

Таблиці кожного додатка позначають окремою нумерацією арабськими цифрами з додаванням перед цифрою позначення букви додатка.

Наприклад:

Таблиця А.3

Динаміка іноземного інвестування національної економіки

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. При перенесенні таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною. Над іншими частинами друкують слова "Продовження табл." із зазначенням номера таблиці.

На всі таблиці в дипломній роботі повинні бути посилання в тексті, при цьому слово "таблиця" в тексті, де читачеві треба вказати на неї, пишуть скорочено "табл." з номером у вигляді виразу в круглих дужках "(табл. 3.1)". Не варто оформлювати посилання на таблиці як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У повторних посиланнях на таблиці треба вказувати скорочено слово "дивись" (див. табл. 3.1).

4.3. Оформлення графічного матеріалу і посилань на нього

Графічний матеріал – рисунки, схеми, діаграми тощо – застосовують для детального встановлення властивостей або характеристик предмета дослідження роботи. Ілюструвати дипломну роботу необхідно виходячи з певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагає позбутися випадкових ілюстрацій, зв'язаних із другорядними деталями тексту, і попередити невиправдані пропуски ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація повинна відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Графічний матеріал розміщується безпосередньо після першого посилання на нього, або на наступній сторінці, а за необхідності – у додатку (посилання на графічний матеріал в тексті роботи є обов'язковим). Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках дипломної роботи, включаються до загальної нумерації сторінок. Рисунок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або в додатках.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається матеріал, пов'язаний з ілюстрацією, і де авторіві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках "(рис. 3.1)" або зворот типу: "...як це видно з рис. 3.1" або "... як це показано на рис 3.1". У повторних посиланнях на ілюстрації треба вказувати скорочено слово "дивись", наприклад: "див. рис. 3.1".

Графічний матеріал може мати тематичну назву, яку розміщують під ним. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера рисунку в межах цього розділу, між якими ставиться крапка. Крапка також ставиться після останньої цифри номера рисунку. Назву слід розміщувати безпосередньо під рисунком з абзацного відступу, вирівнюючи по ширині рядка. Крапку у кінці назви рисунку ставити не треба.

Наприклад:

Рис. 1.2. Функціональний зв'язок зовнішньоекономічного відділу з іншими підрозділами підприємства

Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі дипломної роботи подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Графічний матеріал кожного додатка позначають окремою нумерацією арабськими цифрами з додаванням перед цифрою позначення букви додатка.

Наприклад:

Рис. В.2. Обсяги іноземного інвестування по регіонах України

Рисунок (схему, діаграму, графік), як правило, слід виконувати на одній сторінці. Якщо рисунок не вміщується на одній сторінці, дозволяється переносити його на інші сторінки. При цьому тематичну назву розміщують на першій сторінці, пояснювальні дані – на кожній сторінці і під ними друкують "Рис. 3.1, аркуш 2".

Основними видами ілюстративного матеріалу в дипломній роботі є схема, діаграма і графік.

Схема – це зображення, що передає за допомогою умовних позначок і без дотримання масштабу основну ідею якого-небудь пристрою, предмета, споруди чи процесу і показує взаємозв'язок їх головних елементів. На схемах усіх видів повинна бути витримана товщина ліній зображення основних і допоміжних ліній і товщина їх зв'язків.

Діаграма – один із способів графічного зображення залежності між величинами. Діаграми складають для наочності зображення й аналізу даних.

Відповідно до форми побудови розрізняють діаграми площинні, лінійні й об'ємні. У дипломних роботах найбільшого поширення набули лінійні діаграми, а з площинних – стовпчикові і секторні.

Графік – умовне зображення величин і їх співвідношень через геометричні фігури, крапки й лінії. Графіки використовуються як для аналізу, так і для підвищення наочності ілюстрованого матеріалу. Крім геометричного образу, графік повинен містити ряд допоміжних елементів: загальний заголовок графіка; словесні пояснення умовних знаків й змісту окремих елементів графічного образу; числові дані, що доповнюють чи уточнюють величину нанесених на графік показників.

4.4. Оформлення формул і посилань на них

При використанні формул необхідно дотримуватися певних правил.

Найбільші, а також довгі і громіздкі формули, котрі мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=), або після знаків плюс (+), мінус (–), множення (•).

Наприклад:

$$GDP = C + I + E, \quad (3.1)$$

де GDP – валовий внутрішній продукт;

C – кінцеве споживання;

I – інвестиції (валове нагромадження основних фондів, приріст запасів матеріальних обігових коштів, чисте придбання цінностей);

E – чистий експорт.

Формули, за винятком формул, що містяться у додатках, мають нумеруватися наскрізною нумерацією у межах розділу. У цьому разі номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули, відокремлених крапкою.

Посилання у тексті на порядкові номери формули дають у дужках (... у формулі (2.1)). Формули в додатках нумерують окремо арабськими цифрами в

межах кожного додатка з додаванням перед цифрою позначення букви додатка (...у формулі (B.1)). Якщо посилання на номер формули знаходиться усередині виразу, узятото в круглі дужки, то їх рекомендується замінити квадратними дужками.

Наприклад:

Використовуючи вираз для оцінки ефективності експорту [див. формулу (2.3)], одержуємо...

Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера. Номер, який не вміщується у рядку з формулою, переносять у наступний рядок нижче формули.

Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Якщо формулу взято в рамку, то номер такої формули записують зовні рамки з правого боку навпроти основного рядка формули. Номер формули-дроби подають на рівні основної горизонтальної риски формули. Номер групи формул, розміщених на окремих рядках і об'єднаних фігурною дужкою (парантезом), ставиться справа від вістря парантеза, яке знаходиться всередині групи формул і спрямовано в сторону номера.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації:

- а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово;
- б) цього вимагає побудова тексту, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна під одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою.

4.5. Цитування та посилання на використані джерела

При написанні дипломної роботи студент повинен посилатися на джерела, матеріали з яких наводяться в роботі, або на основі яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена дипломна робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, мають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал, не включений до останнього видання.

Посилання в тексті дипломної роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових

статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання в роботі.

Наприклад:

Трактування даних стадій уперше було запропоновано американським ученим Уолтом Ростом в 1956 р. у сформульованій ним концепції розвитку [308, с.307–331].

Для підтвердження власних аргументів шляхом посилання на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити *цитати*. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз "так званий";

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора дипломної роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання.

Запозичена з літературних або статистичних джерел інформація (формули, таблиці, схеми, графіки, висновки тощо) також потребує обов'язкових посилань (у квадратних дужках) на порядковий номер джерела у списку використаної літератури та номери сторінок, із яких узято інформацію.

4.6. Подання окремих видів текстового матеріалу

Текстовий матеріал наукової роботи дуже різноманітний. До нього звичайно відносять числівники, скорочення, переліки тощо, тобто все те, що вимагає при своєму оформленні знання особливих техніко-орфографічних правил.

У дипломних роботах можлива цифрова, літерна і літерно-цифрова форма числівників.

Цифрова форма застосовується при записі кількісних і порядкових числівників:

а) якщо вони передані римськими цифрами, наприклад: *V Міжнародна науково-практична конференція*;

б) якщо це номери сторінок, таблиць, ілюстрацій і додатків, яким передують назва об'єкта, що нумерується, наприклад: *на с. 6; у табл. 2.5; на рис. 1.8; але: у 5-му томі, у 7-й главі*;

в) якщо це дата, наприклад: *6 травня; у 1825 році*;

г) якщо це ряд із трьох і більше порядкових числівників, то відмінкове закінчення нарощується тільки в останнього числівника, наприклад: *5, 6 і 7-й клас; 50, 60 і 70-і рр.*;

д) якщо це порядкові числівники, написані через тире, наприклад: *80–90-і роки*.

Літерна форма застосовується при записі кількісних і порядкових числівників:

а) для позначення однозначних числівників у непрямих відмінках не при одиницях величин чи грошових одиницях, наприклад: *характеризується двома показниками, було обмежено трьома способами*;

б) при збігу декількох числівників у цифровій формі, наприклад: *п'ять 300-кілограмових злитків*;

в) на початку речення й особливо абзацу.

Літерно-цифрова форма запису числівників використовується:

а) для багатозначних круглих чисел у цифровій формі, наприклад: *25 тис. чоловік; 10 млн доларів тощо*;

б) для складних іменників і прикметників, що включають числівники, наприклад: *10-відсотковий, 100-кілометровий, 850-річчя*.

Існують певні правила нарощування відмінкового закінчення. Воно повинно бути:

а) однобуквеним, якщо передостання буква числівника голосна, наприклад: *10-й; 10-а; 10-х*;

б) двобуквеним, якщо передостання буква приголосна, наприклад: *10-го; 10-му; 10-ма*.

У дипломних роботах у словотворенні часто зустрічаються **скорочення**. Це частина слова чи ціле слово. Такий скорочений запис слів використовується тут з метою скорочення обсягу тексту, що обумовлено прагненням у його мінімальному обсязі дати максимум інформації.

При скороченому записі слів використовуються три основних способи:

а) залишається тільки перша (початкова) буква слова, наприклад: *рік – р.*;

б) залишається частина слова, відкидається закінчення й суфікс, наприклад: *радянський – рад.*;

в) пропускається кілька букв у середині слова, замість яких ставиться дефіс, наприклад: *університет – ун-т*.

Роблячи скорочення, треба мати на увазі, що скорочення повинне

закінчуватися на приголосну і не повинно закінчуватися на голосну (якщо вона не початкова буква в слові), на букву "й", на м'який знак.

У науковому тексті зустрічаються такі види скорочень: літерні аббревіатури; складноскорочені слова; умовні графічні скорочення.

Літерні аббревіатури складаються з перших (початкових) літер повних найменувань і поділяються на:

а) ті, що читаються за назвами літер, наприклад: *США*;

б) ті, що читаються за звуками, що позначаються літерами, наприклад: *ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність*.

У наукових текстах, окрім загальноприйнятих літерних аббревіатур, використовуються літерні аббревіатури, що вводяться автором, які скорочено позначають які-небудь поняття. При цьому перше згадування таких аббревіатур вказується в круглих дужках після повного найменування, надалі вони вживаються в тексті без розшифровки і надаються з початку роботи у Переліку скорочень, умовних позначень та символів (див. табл. 3.1).

Іншим видом скорочень є **складноскорочені слова**, що складаються зі сполучення:

а) усічених слів і повних слів, наприклад: *профспілка – професійна спілка*;

б) одних усічених слів, наприклад: *колгосп – колективне господарство*.

І, нарешті, у тексті дипломних робіт зустрічаються **умовні графічні скорочення** частинами і початковими літерами слів. Вони поділяються на:

а) загальноприйняті умовні скорочення;

б) умовні скорочення, прийняті в спеціальній літературі, у тому числі в бібліографії.

Загальноприйняті умовні скорочення:

а) скорочення, що робляться після переліку, наприклад: *і т. д.* (і так далі), *і т. п.* (тому подібне), *і ін.* (і інші), *та ін.* (та інші). Слова "і інші", "і тому подібне", "та інші" усередині речення не скорочують;

б) скорочення що робляться при посиланнях, наприклад: *див.* (дивися), *порівн.* (порівняй);

в) скорочення при позначенні цифрами століть і років, наприклад: *ст.* (століття), *р.* (рік), *рр.* (роки).

Укажемо ще ряд загальноприйнятих умовних скорочень: *т.* (том), *н. ст.* (новий стиль), *ст. ст.* (старий стиль), *н. е.* (нашої ери), *м.* (місто), *обл.* (область), *гр.* (громадянин), *с.* (сторінки при цифрах), *акад.* (академік), *доц.* (доцент), *проф.* (професор).

Не допускаються скорочення слів "так званий" (т. зв.), "наприклад" (напр.), "близько" (бл.), "формула" (ф-ла), "рівняння" (рів-ня), "діаметр" (діам.) тощо.

У наукових текстах зустрічається багато *переліків*, що складаються як із закінчених, так і незакінчених фраз.

У тому випадку, коли частини переліку складаються із **закінчених фраз**, вони пишуться з абзацними відступами, починаються з прописних літер і відокремлюються один від одного крапкою.

Наприклад:

ЄС базується на ЄВРО – європейській валютній одиниці. Умовна вартість ЄВРО визначається методом валютного кошика, що включає валюти всіх країн ЄС.

Текст всіх елементів переліку повинен бути граматично підлеглий основній вступній фразі, що передує переліку.

Незакінчені фрази пишуться з малих літер і позначаються арабськими цифрами чи малими літерами з напівкруглою закриваючою дужкою. Існує два варіанти оформлення таких фраз.

Перший варіант: переліки складаються з окремих слів (чи невеликих фраз без розділових знаків усередині), що пишуться *в підбір* з іншим текстом і відокремлюються один від одного комами.

Наприклад:

Інвестиції розділяються на два види: а) прями, б) портфельні.

Другий варіант: переліки складаються з розгорнутих фраз зі своїми розділовими знаками. Тут частини переліку найчастіше пишуться з *нового рядка* й відокремлюються один від одного крапкою з комою.

Наприклад:

Експортери мають потребу у двох видах фінансових послуг:

- а) у кредитах на обіговий капітал і на фінансування закупівель основних засобів;
- б) в організації платіжного каналу для перерахування грошей від покупця до продавця.

4.7. Оформлення списку використаних джерел

До списку використаних джерел слід включити тільки ті джерела, на які є посилання у тексті (у вигляді квадратних дужок).

Джерела, які рекомендовані студентам в процесі написання дипломної роботи:

а) Закони України, Постанови Верховної Ради України, Постанови Кабінету Міністрів України;

б) інструкції та нормативні акти міністерств і відомств;

в) наукова, навчально-методична, спеціальна література, видана українською або російською мовами;

г) наукова, навчально-методична, спеціальна література, видана іноземними мовами;

д) періодична література (рекомендований перелік періодичних видань економічного спрямування див. в **додатку Е**);

е) наукова, аналітична, статистична інформація, що розміщена в мережі Internet (рекомендований перелік інформаційних сайтів див. в **додатку Ж**).

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати згідно з вимогами таких стандартів: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання", ДСТУ 3582-97 "Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила", ГОСТ 7.12-93 "СИБИД. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке".

Для нормативно-правових актів необхідно вказувати офіційні видання (Відомості Верховної Ради України, Офіційний вісник України, газета "Урядовий кур'єр", Зібрання постанов Уряду України). Не слід посилатися на електронні бази даних та інші видання (книги), які не є офіційними джерелами змісту нормативно-правових актів.

Наприклад:

1. Про затвердження Програми розвитку системи національних рахунків на період до 2010 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2003 р. №475 // Офіційний вісник України. – 2003. – №15. – Ст. 655.
2. Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 18 вересня 1991 р. №1560-ХП // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №47. – Ст. 646. – (Зі змін, та допов.).

Для книг, де один, два, три автори спочатку вказується один автор, назва, а потім через риску всі автори і реквізити. Для книг, де чотири автори вказується назва, а потім через риску всі автори і реквізити видання. Для книг, де п'ять і більше авторів вказується назва, а потім через риску три перших автори і реквізити видання. Причому, якщо ця книга має статус монографії, підручника, навчального посібника чи є перекладом з іноземної мови – це необхідно вказувати через двокрапку у квадратних дужках у назві.

Наприклад:

1. Герасимчук В.Г. Менеджмент у телекомунікаціях: [навч. посіб.] / В.Г. Герасимчук, С.В. Войтко, К.П. Ангелов; за наук. ред. В.Г. Герасимчук. – К.: Знання, 2007. – 295 с.
2. Дергачова В.В. Міжнародна конкурентоспроможність національної економіки в контексті забезпечення економічного зростання: [монографія] / В.В. Дергачова. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2007. – 398 с.
3. Кочетков В.М. Основи наукових досліджень в економіці: [конспект лекцій] / В.М. Кочетков. – К.: МУФ, 2007. – 107 с.
4. Макогон Ю.В. Глобализация и Украина в мировой экономике / Ю.В. Макогон, Т.В. Орехова. – Донецьк: ДонНУ, 2004. – 477 с.
5. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: [підручник] / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир; 2-е видання. – К.: Знання, 2007. – 310 с.
6. Охріменко О.О. Туристичний сегмент страхового ринку України: сучасні тенденції та технології розвитку: [монографія] / О.О. Охріменко. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАНУ, 2008. – 502 с.

7. Shapoval V. Community Foundation as Modern Mechanism of Partnership of Authorities, Business and Civil Society / J. Rybak, V. Shapoval // The Role of Human Capital in the Development of Countries and Regions of Central and Eastern Europe [Monograph] / Ed. A. Ignasiak-Szulc. – Torun: TNOiK, 2010. – 322 pp.

Для збірників праць, що мають розширений склад авторів, які видано редакцією, вказується спочатку назва, потім за потребою через двокрапку у квадратних дужках статус видання (монографія, підручник, пер. з англ. тощо), після чого через риску пишеться "за ред.", "за заг. ред." з вказанням ініціалів та прізвища особи, під чією редакцією виходить це видання та реквізити.

Наприклад:

1. Економіка та організація виробництва: [підручник] / За ред. В.Г. Герасимчука, А.Е. Розенплентера. – К.: Знання, 2007. – 678 с.
2. Экономическая безопасность государства и информационно-технологические аспекты ее обеспечения: [монография] / Под общ.ред. И.В. Недина. – Киев: Знання України, 2005. – 664 с.
3. Инновационное развитие топливно-энергетического комплекса: Проблемы и возможности: [научное издание] / Под ред. Г.К. Вороновского, И.В. Недина. – К.:Знання України, 2004. – 386 с.

Посилання на статті в періодичних виданнях починаються з прізвища та ініціалів автора, назви. Потім після риски подаються ініціали і прізвище автора, а після двох рисок вказується назва журналу чи газети з реквізитами. Правила оформлення посилань на статті в періодичних виданнях з двома і більше авторами залишаються такими ж як і для книжкових видань, тобто спочатку вказується один автор, назва, а потім через риску всі автори. Далі, після двох рисок вказується назва журналу чи газети з реквізитами.

Наприклад:

1. Грицина Л.А. Вибір системи оцінки стану корпоративної соціальної відповідальності для машинобудівних підприємств Хмельницької області / Л.А. Грицина // Наука й економіка. – 2009. – №1(13). – С.93–97.
2. Шаповал В.М. Розширення економічної свободи як чинник розвитку українського бізнесу та становлення його соціальної відповідальності / В.М. Шаповал, Д. Гладков // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки [Текст] : Вип. 28. Ч. II / М-во освіти і науки України. Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2011. – С.126–132.
3. Shapoval V. Socially Responsible Business Formation in Ukraine / V. Shapoval // Perspectives of Innovations, Economics and Business. – 2009. – Vol.3. – P.117–120.
4. Шаповал В.М. Соціальна відповідальність як конкурентна перевага розвитку українського підприємництва / В.М. Шаповал // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва / Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції. Харків, 11 грудня 2009 року. – С.86–87.

Посилання на Internet-джерела такі ж, як і для періодичних видань (тобто обов'язково необхідно вказати автора, назву статті, назву Internet-джерела з реквізитами), але в кінці треба вказати режим доступу.

Наприклад:

1. Герасимчук В.Г., Науково-технічні фактори сталого економічного розвитку: роль інформаційно-комунікаційних технологій у інноваційному процесі [Електронний ресурс] / В.Г. Герасимчук, С.В. Войтко, Т.В. Сакалош // Проблемы и перспективы инновационного развития экономики / Матер. XII межд. науч.-практ. конф., г. Скадовск, 10–15 сентября 2007 г. – Режим доступа: http://incon-onference.org.ua/download/files/Gerasym-chyk_Vasyl_dok.pdf.

2. Котлубинский А. Социальная ответственность бизнеса как форма социального партнерства [Электронный ресурс] / А. Котлубинский. – Режим доступа: <http://www.ossr.ru/social/prijects>.

3. Офіційний сайт Міжнародного Форуму лідерів бізнесу (*International Business Leaders Forum*). – Режим доступу: <http://www.iblbf.org>.

4. Савицкий А. Кому бизнес деньги должен. Социальная ответственность становится приоритетом [Электронный ресурс] / А. Савицкий // День. – 2007. – №104. – 27 июня. – Режим доступа: <http://www.day.kiev.ua/183719>.

5. Інтернет-сторінка, що містить інформацію про індекси Dow Jones Sustainability Indexes. – Режим доступу: <http://www.sustainability-index.com>.

6. Офіційний сайт Центру розвитку КСВ в Україні. – Режим доступу: <http://www.csr-ukraine.org>.

Для довідкових видань, які є колективною працею без посилання на головного редактора, вказується спочатку повна назва видання, при необхідності через двокрапку статус видання (довідкове видання, пер. з англ., у 3-х томах тощо), після чого надаються реквізити видання.

Наприклад:

1. Антифрикційний композиційний матеріал на основі нікелю // Патент України № 31545: клас С22С 19/03. – Роїк Т.А., Гавриш А.П., Гавриш О.А., Холявко В.В., Віцюк Ю.Ю. – Бюл. №7. – Опубл. 10.04.2008. – 4 с.

2. Страны и регионы – 2002: Статистический справочник Всемирного банка: [пер. с англ.]. – М.: Весь Мир, 2003. – 240 с.

4. Економічна енциклопедія: У 3-х т. – К.: Академія, 2000. – Т. 1. – 864 с.

Посилання на Статистичний щорічник України робиться з зазначенням відповідного редактора і відповідального за випуск.

Наприклад:

1. Статистичний щорічник України за 2007 рік. Держкомстат України / За ред. О.Г.Осауленка; Відп. за вип. П.П. Забродський. – К.: Видавництво "Консультант", 2008. – 572 с.

Більш докладний список правил та прикладів оформлення бібліографічного опису у списку використаної літератури (згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання") надано в *додатку 3*.

4.8. Оформлення додатків

Матеріал, що доповнює текст основної частини дипломної роботи, допускається розміщувати в додатках. Додатки можуть бути обов'язковими та інформаційними. Інформаційні додатки можуть бути рекомендованого або довідкового характеру.

До складу додатків рекомендується включати:

- планові та звітні документи підприємств та науково-технічних організацій;
- проміжні математичні формули та розрахунки;
- масиви допоміжних цифрових даних;
- методики, інструкції та інші нормативні матеріали підприємств і організацій;
- алгоритми і програми, розроблені в процесі дослідження;
- ілюстрації, що мають допоміжне значення.

Додатки оформлюють як продовження дипломної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований нагорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток ____" і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка, у цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку.

Наприклад:

- А.2 – другий розділ додатка А;
- В.3.1 – перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка.

Наприклад:

- рис. А.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка А;
- формула (А.1) – перша формула додатка А

4.9. Загальне оформлення дипломної роботи

Дипломна робота оправляється у тверду обкладинку в такий спосіб, щоб листи не випадали, щоб їх не можна було виймати без пошкодження. На внутрішньому боці обкладинки вклеюється один (*для магістерських робіт*) конверт – для автореферату, роздрукованому в форматі А5 у вигляді брошури, який є анованим стислим покажчиком представленої до захисту магістерської роботи. Призначення автореферату – широке ознайомлення наукових працівників з методикою дослідження, практичними результатами й основними висновками магістерської роботи. Автореферат має досить ґрунтовно розкривати зміст роботи, в ньому не повинно бути надмірних подробиць, а також інформації, якої нема в роботі. Автореферат друкують державною мовою. Структуру та зміст автореферату подано нижче.

5. Автореферат до дипломної роботи магістра

5.1. Структура автореферату

Структурно автореферат складається із загальної характеристики роботи, основного змісту, висновків, списку опублікованих автором праць й анотацій українською, російською та англійською мовами.

Загальна характеристика роботи, що подається в авторефераті, має відповідати наведеним у вступі до магістерської роботи її кваліфікаційним ознакам, згідно зі структурними частинами вступу (див. табл. 3.1). Недоцільно використовувати рубрики, не рекомендовані у вимогах до змісту вступу. Заголовки рубрик не треба виділяти в окремі рядки, достатньо розрізнити їх жирним шрифтом або курсивом і розмістити в підбір із текстом. Крім того, наприкінці цієї частини автореферату вказують структуру магістерської роботи, наявність вступу, певної кількості розділів, додатків, обсяг роботи в сторінках, а також кількість рисунків, таблиць, додатків, використаних джерел.

В *основному змісті* стисло викладається сутність магістерської роботи за розділами, що має дати повне і переконливе уявлення про виконану роботу. У цій частині автореферату важливо показати, як були отримані результати, продемонструвати хід дослідження, викласти сутність використаних методів, навести дані щодо їх точності та трудомісткості.

Висновки містять стислу інформацію про підсумки виконаної роботи, яка повинна відповідати загальним висновкам магістерської роботи. Вони починаються з формулювання *наукової задачі або проблеми*, яка має бути пов'язана з назвою, метою й основними науковими положеннями магістерської роботи.

Наприклад:

"У роботі наведене теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової задачі (або наукової проблеми), що виявляється в..."

Далі треба вказати, якою саме є наукова задача або проблема, як вона вирішена і для чого в кінцевому розумінні (прикладному плані) вона призначена.

Після формулювання вирішеної наукової задачі чи проблеми у висновках викладають *головні наукові та практичні результати роботи*. Вони тісно пов'язані з науковими і прикладними положеннями, викладеними в загальній характеристиці роботи.

Увага!

Кожен науковий і прикладний висновок роботи треба формулювати чітко, конкретно (однозначно). Формулювання віддзеркалює суть і новизну зробленого. Але тут не можна доходити до рівня анотації. Наукові висновки подають звичайно ширше, ніж формулювання наукових положень, які захищають.

Список опублікованих праць магістра подають відповідно до вимог міждержавного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць і прізвищ співавторів.

Анотацію подають українською, російською й англійською мовами. Викладення матеріалу в анотації повинно бути стислим і точним. Належить використовувати синтаксичні конструкції, притаманні мові ділових документів, уникати складних граматичних зворотів. Після кожної анотації наводять ключові слова відповідною мовою.

Ключовим словом називається слово або стійке словосполучення із тексту анотації, яке з точки зору інформаційного пошуку несе смислове навантаження. Сукупність ключових слів повинна відображати поза контекстом основний зміст наукової праці. Загальна кількість ключових слів має бути не менше трьох і не більше десяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують у рядок через кому.

5.2. Оформлення автореферату

За обсягом автореферат (без обкладинки й анотацій) повинен складати 6–8 сторінок формату А4. Автореферат виготовляють у кількості 5–7 примірників. Рекомендується використовувати шрифт Times New Roman Суг текстового редактора Word розміру 12 пунктів з одинарним міжрядковим інтервалом, з полями таких розмірів: з краю – 25 мм, з середини – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм.

На лицьовій стороні обкладинки автореферату подаються: назва навчального закладу; прізвище, ім'я, по батькові магістра; назва магістерської роботи; шифр і найменування спеціальності; підзаголовок "Автореферат магістерської роботи"; ім'я, по батькові керівника роботи від випускаючої кафедри; місто, рік (*Додаток II*).

Номери сторінок проставляються в центрі верхнього поля сторінки. Нумерація починається з цифри 1 на першій сторінці, де міститься загальна характеристика роботи.

Структурні частини автореферату не нумерують, їх назви друкують великими літерами симетрично тексту.

6. Рецензування дипломної роботи

Для дипломних робіт всіх рівнів крім наявності відгуку наукового керівника необхідна наявність зовнішньої рецензії. Зовнішніми рецензентами можуть бути як провідні викладачі інших кафедр ДВНЗ "НГУ", або інших вищих навчальних закладів, так і фахівці з підприємств та організацій на прикладі яких написані дипломні роботи. **Зовнішня рецензія** подається на кафедру у письмовому вигляді довільної форми (**Додаток К**) і повинна містити такі складові:

- оцінку актуальності обраної теми роботи, її науково-практичної значущості;
- характеристику повноти розкриття теми дипломної роботи, відповідності змісту роботи до поставлених мети та завдань;
- висновки щодо використання в роботі сучасних методів економічних досліджень, методичних підходів з розробки заходів щодо вдосконалення діяльності підприємств, науково-технічних та державних організацій;
- рівень використання в роботі комп'ютерних технологій, програмних засобів та економіко-математичного моделювання;
- оцінку наукової новизни отриманих результатів (для магістерських робіт), практичної значущості конкретних рекомендацій, пропозицій, розроблених методик тощо;
- загальне враження від оформлення, стилю викладання та грамотності написання дипломної роботи;
- висновок про відповідність обсягу та якості виконаної дипломної роботи вимогам до таких робіт, про можливість допущення її до захисту та рекомендації щодо присвоєння відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня;
- за бажанням рецензента, можуть бути висловлені зауваження та думка про оцінку роботи за чотирибальною системою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно;
- будь-які інші питання на розсуд рецензента.

Рецензент має поставити підпис із зазначенням свого прізвища, ім'я та по батькові, місця роботи і посади, яку займає, і завірити підпис.

Рецензія не повинна дублювати відгук керівника, тому що відгук керівника – це в основному характеристика професійних та громадянських якостей дипломника та його робіт в процесі дипломного проектування, а рецензія – це характеристика якості безпосередньо дипломної роботи.

Відгук керівника і зовнішня рецензія є обов'язковими документами, що подається на засідання Державної екзаменаційної комісії (ДЕК) для публічного захисту дипломної роботи.

7. Попередній захист дипломної роботи

Паралельно з оцінюванням дипломної роботи науковим керівником, кожен студент має пройти попередній захист результатів дослідження на кафедрі, який здійснюється у спеціально створеній комісії (комісіях). Порядок

роботи комісії та форму матеріалів, що подають студенти до розгляду комісії, визначає кафедра.

Метою попереднього захисту дипломної роботи є експертна оцінка фахівцями кафедри рівня готовності роботи відповідно до затверджених кафедрою критеріїв. Така оцінка є дієвою формою допомоги студентам у доведенні роботи до встановлених вимог. Вона супроводжується конкретними рекомендаціями по доопрацюванню дипломної роботи. Негативна експертна оцінка дипломної роботи не тягне за собою адміністративних рішень стосовно студента та наукового керівника.

Звіт комісії заслуховується на засіданні кафедри і передбачає оцінку ступеня готовності студентів до захисту дипломних робіт в ДЕК; виявлення осіб, успішне завершення робіт якими знаходиться під загрозою; виявлення типових проблем у підготовці дипломних робіт та аналіз причин, що призвели до їх появи; пропозиції щодо прийняття заходів по успішному завершенню дипломних робіт та їх захисту в ДЕК.

На попередній розгляд дипломна робота обов'язково вноситься в повному обсязі.

8. Допуск до захисту

Зброшурована у твердій палітурці дипломна робота, підписана автором, з письмовим відгуком наукового керівника та зовнішньою рецензією подається на підпис завідувачу кафедри.

Допуск до захисту передбачає перевірку всіх вищеперерахованих супровідних документів і завершується підписом завідувача кафедри на титульній сторінці повністю підготовленої дипломної роботи.

До захисту не допускаються дипломні роботи будь-яких освітньо-кваліфікаційних рівнів у таких випадках:

- коли зміст переважної частини роботи не відповідає затвердженій темі;
- у випадках наявності в роботі текстів, ідентичних із змістом уже захищених робіт, книжок чи статей;
- у разі, коли роботи оформлені з грубими або численними порушеннями встановлених даними методичними вказівками правил оформлення;
- при відсутності підписів наукового керівника або самого студента.

У разі, коли завідувач кафедри не допускає роботу до захисту через її незадовільну якість, наявність плагіату та інші мотиви, це питання терміново розглядається на засіданні кафедри за обов'язковою участю наукового керівника. Матеріали обговорення оформляються протоколом і подаються на затвердження декану факультету, а потім ректору університету.

9. Захист дипломної роботи

Підписана студентом, науковим керівником і завідувачем кафедри дипломна робота, за наявності позитивного висновку у відгук наукового керівника (*Додаток Л*) та зовнішньої рецензії, подається студентом на кафедру для реєстрації.

Захисти дипломних робіт відбуваються на відкритих засіданнях ДЕК у відповідності із графіком, затвердженим ректором університету. До початку публічного захисту на засідання ДЕК подаються такі **документи централізовано від кафедри:**

– наказ ректора університету про затвердження персонального складу державної екзаменаційної комісії ;

– список студентів відповідної групи, які допущенні деканом факультету до захисту дипломних робіт;

– довідка від деканату про повне виконання студентом навчального плану та одержані ним оцінки з усіх дисциплін, виробничої та переддипломної практик;

особисто кожним студентом:

– дипломна робота з усіма необхідними підписами;

– відгук наукового керівника;

– зовнішня рецензія;

– автореферат (якщо це магістерська робота);

– інші матеріали, які підтверджують науково-практичну цінність результатів дипломного дослідження (статті чи тези доповідей студента на конференціях, довідки про впровадження результатів роботи на підприємствах, організаціях тощо).

Готуючись до публічного захисту, студент складає стислу доповідь, обсяг тексту якої має відповідати 10–12 хвилинам виступу. Текст доповіді рекомендується погодити з науковим керівником. Орієнтовна **структура доповіді** наступна: обґрунтування актуальності проблеми, що розглядається; мета і завдання дослідження; основні результати дослідження; творчі розробки автора; елементи наукової новизни; практична значущість отриманих результатів; пропозиції та рекомендації, оцінка їх ефективності.

Підсилити сприйняття тексту доповіді повинні наочні матеріали, які студент готує заздалегідь (ілюстративні матеріали, оформлені у вигляді плакатів; ксерокопійованого демонстраційного матеріалу тощо). Сучасною формою презентації результатів дипломного дослідження є електронна презентація з використанням слайдів, підготовлених за допомогою Microsoft Office PowerPoint.

У разі використання слайдів треба переконатися у наявності проектора, екрана, доступних джерел електричного струму. Електронні демонстраційні матеріали готуються разом з комплектом паперових матеріалів, які по одному примірнику подаються кожному члену ДЕК на форматі А4.

Зміст демонстраційних матеріалів студент має узгодити зі своїм науковим керівником. Між тим, обов'язково у складі демонстраційних матеріалів слід подавати динаміку основних техніко-економічних показників діяльності підприємства в аналізованому періоді, результати діагностування стану об'єкту дослідження, перелік і характеристику запропонованих автором рекомендацій, їх результативність, зміну основних техніко-економічних показників з урахуванням наданих та обґрунтованих пропозицій. Орієнтовна кількість цих матеріалів може знаходитися в межах 6–10 аркушів. Зразок титульного аркуша демонстраційних матеріалів представлено у **додатку М**.

До захисту студенту необхідно вирішити питання про можливість усунення зауважень зовнішнього рецензента або, у разі коли це неможливо з технічних чи інших причин, підготувати аргументовану відповідь перед ДЕК.

Послідовність захисту має бути наступною:

– лаконічна доповідь студента про зміст проведеного дослідження із використанням наочних засобів;

– відповіді на запитання членів ДЕК, викладачів, спеціалістів та інших осіб, присутніх на захисті, включаючи і студентів будь-яких курсів;

– після відповідей студента на всі запитання оголошуються відзив наукового керівника та рецензія на дипломну роботу (на зауваження рецензента студент також дає стислу та аргументовану відповідь).

Рішення щодо присвоєння студенту кваліфікації бакалавра, спеціаліста чи магістра приймається на закритому засіданні ДЕК. **До уваги приймаються оцінка дипломної роботи, зміст доповіді та відповіді на поставлені питання, відгук наукового керівника та висновок рецензента.** Засідання ДЕК проводиться у день захисту і оформляється протоколом, до якого вносяться відповідні оцінки за захист дипломної роботи, фіксуються питання членів ДЕК і всіх присутніх на захисті, особисті думки членів комісії, зазначається одержаний освітній рівень та назва державного документа про освіту, який буде виданий студенту. Цей протокол підписують голова і члени ДЕК, які брали участь у засіданні.

Студент, який отримав на захисті дипломної роботи незадовільну оцінку або не захистив роботу з інших причин, відраховується з університету і йому видається академічна довідка встановленого зразка. При цьому за студентом залишається право бути повторно допущеним до захисту дипломної роботи протягом наступних трьох років. У разі, коли захист роботи не відбувся із поважних причин, про що студент подає у деканат відповідні документи, ректор університету може продовжити термін навчання до наступного терміну роботи ДЕК із захисту дипломних робіт (але в межах не більше одного року).

10. Критерії оцінювання дипломної роботи

Підсумкову оцінку дипломної роботи та її захисту студентом визначає ДЕК за чотирибальною шкалою: "відмінно", "добре", "задовільно" та "незадовільно". Сума добутків значень вагових коефіцієнтів за груповими характеристиками та балів дає комплексну оцінку дипломних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня "**Бакалавр**" та "**Спеціаліст**" в межах 0.....5 балів, що і є основою для оцінювання роботи ДЕК. Оцінка дипломних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня "**Магістр**" здійснюється у відповідності з груповими характеристиками позицій 1–6 та індивідуальними характеристиками "Реалізація результатів дослідження" і "Економіко-математичне моделювання реальних економічних об'єктів (систем)". Перелік групових та індивідуальних характеристик дипломних робіт та їх вагові коефіцієнти наведені у табл. 10.1–10.2.

**Групові характеристики дипломних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня
"Бакалавр", "Спеціаліст" та "Магістр"**

Найменування групових характеристик	Значення вагових коефіцієнтів
1.Практична спрямованість дипломної роботи	0,1
2.Глибина розкриття теми, відповідність змісту дипломної роботи затвердженій тематиці, логіка викладеного матеріалу	0,1
3.Якість економіко-математичного та логічного обґрунтування	0,1
4.Обґрунтованість застосованих в роботі методів аналізу об'єкта досліджень та відповідність їх сучасному рівню	0,1
5.Рівень використання ЕОМ	0,1
6.Якість оформлення дипломної роботи	0,1
7.Реалізація результатів дослідження	0,25
8.Економіко-математичне моделювання реальних економічних об'єктів (систем)	0,15

Примітка. Позиції 7–8 тільки для магістерських робіт.

В процесі оцінки магістерських робіт за груповими характеристиками позицій 7 та 8 ДЕК враховує наступні результати, отримані студентом в результаті проведення дослідження за відповідною темою (табл. 10.2).

Таблиця 10.2

**Індивідуальні характеристики дипломних робіт освітньо-кваліфікаційного
рівня "Магістр"**

Бали	Індивідуальні характеристики роботи по групам
7. Реалізація результатів дослідження (0,25)	
0 5	7.1. Результати дипломної роботи, виконаної за замовленням організації або в межах держзамовної тематики, визнано позитивними, що підтверджено відповідним актом. 7.2. Публікація та прийняття до друку статей у фахових виданнях. 7.3. Доповіді та публікація тез на міжнародних, всеукраїнських та
	вузівських конференціях. 7.4. Визнання позитивними результатів дипломної роботи для використання їх в навчальному процесі кафедри, про що є відповідне рішення ДЕК. 7.5. Інші форми реалізації.

8. Економіко-математичне моделювання реальних економічних об'єктів (0,15)	
0 5	8.1. Намагання творчого розв'язання принципово нових економічних проблем за допомогою економіко-математичних методів. 8.2. Застосування методології, методики та інструментарію економіко-математичного моделювання. 8.3. Повнота базових етапів економіко-математичного моделювання. 8.4. Створення й застосування тріади "модель – алгоритм – програма".

Характеристика і критерії оцінки якості дипломної роботи наведено в табл. 10.3.

Таблиця 10.3

Характеристики і критерії оцінки якості дипломних робіт

Ба-ли	Характеристики	Ваговий коеф.
	1. Практична спрямованість дипломної роботи	0,1
5	Робота виконана за заявкою підприємства, установи, в межах держзамовної чи госпдоговірної тематики.	
3	Робота виконана за інтересами навчального процесу кафедри.	
0	Робота носить суто навчальний характер.	
	2. Глибина розкриття теми, відповідність змісту дипломної роботи затвердженій тематиці, логіка викладеного матеріалу	0,2
5	Тема дипломної роботи розкрита, зміст всіх розділів повністю відповідає затвердженій темі. Актуальність, проблема, об'єкт, предмет, мета і задачі сформульовані правильно, організаційно пов'язані між собою і викладені стисло і логічно. Методи дослідження, що використовувались в роботі, виглядають обґрунтованими.	
3	Тема в цілому розкрита, але мають місце недоліки непринципового характеру: зміст вступу не дає загального уявлення про роботу, поверхнево зроблений аналіз літературних джерел, є зауваження до методичного інструментарію, використаних інформаційних матеріалів недостатньо або вони застаріли.	
0	Тема повністю не розкрита, зміст окремих розділів не відповідає затвердженій тематиці. Частина роботи логічно не пов'язані між собою.	
	3. Якість економіко-математичного та логічного обґрунтування	0,2
5	Розглядається не менше двох варіантів вирішення проблеми. Критерії вибору оптимального варіанту обґрунтовані. Використані методи економіко-математичного моделювання та обґрунтування прийнятих рішень цілком логічні.	

4	Вибір та обґрунтування варіантів управлінських рішень здійснюється на підставі якісного порівняння.	
3	Вибір та обґрунтування варіантів управлінських рішень здійснений за допомогою спрощеного економіко-математичного інструментарію.	
0	Рекомендовані управлінські рішення носять безальтернативний характер і прийняті без аналізу сучасного стану проблеми та достатнього обґрунтування.	
	4. Обґрунтованість застосованих в роботі методів аналізу об'єкта досліджень та відповідність їх сучасному рівню	0,1
5	Методи аналізу об'єкта досліджень вибрані цілком обґрунтовано і відповідають сучасному рівню економічних досліджень.	
3	Використаний в роботі методичний інструментарій носить спрощений характер і вимагає удосконалення.	
0	Методи аналізу об'єкта досліджень, використані в роботі, не дозволили розкрити сутність існуючої проблеми.	
	5. Рівень використання ЕОМ	
5	Рішення завдань дослідження здійснено на основі використання декількох сучасних програм. Вибір програм обґрунтовано.	
4	При вирішенні завдань застосована хоча б одна сучасна програма або програма, що розроблена самостійно. Застосування ЕОМ дозволило підняти рівень обґрунтованості прийнятих рішень.	
3	ЕОМ застосовується для виконання трудомістких розрахунків на рівні використання офісних технологій.	
0	ЕОМ в роботі не застосовувались.	
	6. Якість оформлення дипломної роботи	0,1
5	Текст дипломної роботи виконаний українською мовою. Оформлення повністю відповідає вимогам, викладеним у розділі даних методичних вказівок.	
4	Мають місце незначні відхилення від встановлених вимог: нумерація сторінок починається не із вступу, а з інших частин дипломної роботи; номери сторінок поставлені не в належному місці; чисті поля сторінок не відповідають встановленим розмірам; шрифт друку або інтервал не відповідають встановленим вимогам; відсутня нумерація математичних формул; список використаних першоджерел оформлений неналежним чином тощо. Кількість відхилень не більше 2–3.	
3	Кількість перелічених відхилень перевищує 3 позиції.	
0	В роботі мають місце суттєві огріхи: відсутні деякі сторінки тексту, оформлення більшості таблиць і рисунків не відповідає вимогам, відсутні окремі частини дипломної роботи тощо.	

7. Реалізація результатів дослідження		0,2
5	Виконано одну з умов: – результати роботи визначено позитивними, що підтверджено відповідними актами (для робіт, які виконані за заявами відповідних організацій або в межах держзамовної чи госпдоговірної тематики); – опублікована стаття у фаховому виданні; – зроблена доповідь на міжнародній чи всеукраїнській конференції.	
4	Виконано одну з умов: – стаття по результатам роботи прийнята до друку у фаховому журналі (є відповідне рішення редколегії); – опублікована стаття у нефаховому виданні; – результати роботи прийнято до використання в навчальному процесі (є рішення ДЕК).	
3	Виконано одну з умов: – опубліковано статтю у вузівській науковій збірці; – зроблено доповідь на міській чи вузівській науковій конференції.	
0	Відсутнє будь-яке впровадження.	

У процесі визначення оцінки ДЕК враховує також ряд важливих характеристик якості захисту дипломної роботи:

- уміння стисло, логічно й чітко викладати сутність і результати наукового дослідження;
- здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди;
- загальний рівень підготовки студента зі спеціальності "Економіка підприємства";
- володіння культурою і навичками презентації.

Рішення комісії є остаточним, воно не переглядається і не підлягає оскарженню.

11. Календарний графік підготовки та захисту дипломної роботи

Робота має виконуватись за графіком, який затверджується кафедрою. Для своєчасної підготовки до захисту дипломна робота має бути завершена за два тижні до безпосереднього захисту і представлена на кафедрі.

**Календарний графік роботи студентів в період підготовки і захисту
дипломної роботи**

Найменування робіт та етапів	Термін виконання
1. Проведення зборів студентів щодо організації процесу дослідження, підготовки та захисту дипломних робіт	
2. Закріплення студентів за науковими керівниками	
3. Вибір теми дипломної роботи (з науковими керівниками) та затвердження їх на засіданні кафедри	
4. Розробка змісту (плану) дипломної роботи та видача завдання науковим керівником	
5. Підбір літератури за темою дослідження та її аналіз	
6. Підготовка теоретичного розділу та погодження його змісту науковим керівником	
7. Обґрунтування загальної та часткових методик проведення дослідження	
8. Проведення всебічного аналізу об'єкта економічного дослідження	
9. Узагальнення результатів аналізу і виявлення невикористаних резервів в діяльності досліджуваного об'єкту	
10. Остаточне завершення другого розділу дипломної роботи	
11. Розробка удосконалень та інновацій, які є основою третього рекомендаційного розділу	
12. Обґрунтування запропонованих удосконалень і підготовка третього розділу	
13. Узагальнення отриманих наукових результатів, обґрунтування їх новизни, оцінка науково-практичних результатів всієї роботи та підготовка загальних висновків	
14. Оформлення дипломної роботи та подача її на перевірку науковому керівникові	
15. Отримання відзиву наукового керівника	
16. Отримання зовнішньої рецензії	
17. Попередній захист дипломної роботи	
18. Усунення виявлених на попередньому захисті недоліків, підготовка доповіді та наочних матеріалів до захисту	
19. Допуск до захисту	
17. Захист дипломної роботи перед ДЕК згідно із затвердженим графіком	

Терміни проведення дослідження, підготовки і захисту дипломної роботи встановлюються відповідно до навчального плану бакалавра, спеціаліста та магістра спеціальності "Економіка підприємства" для денної та заочної форм навчання окремо (див. табл. 11.1).

У разі недотримання студентом-дипломником календарного графіка підготовки дипломної роботи кафедра з'ясовує причини відставання і ставить перед деканом факультету питання про відрахування студента або перенесення терміну захисту на наступний навчальний рік.

12. Список використаних джерел

1. Освітньо-кваліфікаційні характеристики бакалавра, спеціаліста і магістра спеціальності "Міжнародна економіка" напряму підготовки 0501 – "Економіка і підприємництво": Галузеві стандарти вищої освіти України. – К.: КНЕУ, 2004. – 64 с.

2. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 0501 – "Економіка і підприємництво". – К.: МОН України, 2006. – 68 с.

3. Общие требования, структура, правила оформления магистерской диссертации. Метод. указания / Сост. В.С. Рарушкина. Под ред. Н.И. Диденко. – СПб.: Изд-во СПб ГРУ, 1999. – 20 с.

4. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. – 2007. – №6. – С. 9–11.

5. Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи для студентів факультету менеджменту та маркетингу спеціальності "Міжнародна економіка" освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр" (6.030503), "Спеціаліст" (7.030503), "Магістр" (8.030503). Уклад. Герасимчук В.Г., Дергачова В.В., Кривда В.І. – К.: НТУУ "КПІ", 2009. – 85 с.

6. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. – К.: Знання, 2005. – 309 с.

7. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – 4-те вид., вип. і доп. – К.: Знання, 2004. – 307 с.

8. Методичні рекомендації до виконання та захисту дипломної роботи спеціаліста за фахом 7.050107 – економіка підприємства. Уклад. Мельников А.М., Грідін О.П., Чоха О.М., Коваленко О.А. – Дніпропетровськ: НГУ, 2005. – 35 с.

Додаток А
Орієнтовні теми дипломних робіт

Орієнтовна тематика магістерських робіт

1. Дослідження ефективності використання основних фондів підприємства та шляхів її підвищення.
2. Дослідження ефективності використання оборотних фондів підприємства та шляхів її підвищення.
3. Дослідження проблем ресурсозбереження на підприємстві.
4. Дослідження шляхів та методів підвищення продуктивності праці на підприємстві.
5. Дослідження та розробка інноваційних проектів розвитку підприємства.
6. Дослідження та аналіз цінової політики на підприємстві на напрямків її удосконалення.
7. Дослідження господарських ризиків та розробка шляхів мінімізації їх впливу на діяльність підприємства
8. Дослідження ефективності використання трудових ресурсів підприємства і розробка напрямків підвищення продуктивності праці.
9. Дослідження та оцінка ефективності нових систем оплати праці на підприємстві.
10. Дослідження фінансового стану підприємства та шляхів його поліпшення.
11. Дослідження конкурентоспроможності продукції підприємства та розробка шляхів її підвищення.
12. Дослідження резервів зниження собівартості продукції на підприємстві.
13. Дослідження факторів та умов збільшення виручки від реалізації продукції та прибутку підприємства.
14. Обґрунтування ефективного стратегічного плану розвитку підприємства та механізму його реалізації.
15. Дослідження процесу розробки нової продукції на стадії організаційної та економічної підготовки виробництва.
16. Дослідження тривалості виробничого циклу та пошук шляхів його скорочення на підприємстві.
17. Дослідження ефективності інноваційної діяльності на підприємстві та розробка напрямків підвищення її ефективності.
18. Дослідження системи внутрішньовиробничого планування на підприємстві та оцінка ефективності її функціонування.
19. Дослідження процесів формування системи управління якістю продукції на підприємстві та оцінка її ефективності.
20. Дослідження та оцінка ефективності заходів з диверсифікації виробничо-комерційної діяльності підприємства.
21. Дослідження ефективності діяльності підприємства в умовах жорсткої конкуренції.

Продовження додатка А

22. Дослідження ефективності інвестиційної діяльності на підприємстві та розробка напрямків підвищення її ефективності.
23. Дослідження особливостей функціонування фінансово-промислової групи як сучасної форми регулювання інтеграційних процесів.
24. Дослідження ефективності використання трудового потенціалу підприємства.
25. Дослідження особливостей діяльності підприємства на різних етапах його життєвого циклу.
26. Дослідження ефективності процесів формування системи організаційного забезпечення розвитку підприємства.
27. Дослідження ефективності методів розробки бюджетних планів діяльності підприємства.
28. Дослідження ефективності механізмів антикризового управління підприємством.
29. Дослідження ефективності процесів забезпечення економічної безпеки функціонування підприємства.
30. Обґрунтування методів та шляхів виходу підприємства з кризи.
31. Дослідження можливостей максимізації прибутку на підприємстві.
32. Дослідження можливостей підвищення рентабельності виробництва на підприємстві.
33. Дослідження процесів формування інвестиційної політики підприємства.
34. Дослідження впливу зовнішнього оточення на ефективність діяльності підприємства.
35. Дослідження ефективності шляхів та методів поліпшення внутрішнього середовища підприємства.
36. Дослідження стратегії діяльності підприємства на внутрішньому ринку.
37. Дослідження стратегії діяльності підприємства на зовнішньому ринку.
38. Дослідження ефективності стратегічних альтернатив розвитку підприємства.
39. Дослідження інноваційної діяльності підприємства та шляхів підвищення її ефективності.
40. Дослідження ефективності шляхів та методів технічного переозброєння підприємства.
41. Дослідження ефективності логістичної діяльності на підприємстві.
42. Дослідження основних напрямків адаптації економічного механізму підприємства до ринкових умов господарювання.
43. Дослідження та формування стимулів до високопродуктивної праці як важливого інструменту розвитку підприємства.
44. Дослідження ефективності методів удосконалення основних елементів організації оплати праці на підприємстві.
45. Дослідження методичних засад оцінки трудового потенціалу підприємства.

Продовження додатка А

46. Дослідження впливу процесів поліпшення умов праці на підприємстві на зростання її продуктивності.

47. Дослідження структури основного капіталу та напрямків покращення його використання на підприємстві.

48. Дослідження ефективності діючих механізмів відтворення та інтенсифікації використання основних виробничих фондів підприємства.

49. Дослідження форм та методів матеріально-технічного забезпечення підприємства.

50. Дослідження собівартості продукції та шляхів її зниження на підприємстві.

51. Дослідження методів ціноутворення в умовах ринку на підприємстві.

52. Дослідження та аналіз основних ціноутворюючих факторів на підприємстві.

53. Дослідження процесів формування основних напрямків цінової стратегії на підприємстві.

54. Дослідження принципів побудови системи бюджетування та формування бюджету на підприємстві.

55. Дослідження ефективності використання інформаційних систем та технологій на підприємстві.

56. Дослідження ефективності виробничої інфраструктури підприємства.

57. Дослідження ефективності організаційних процесів та організаційної культури на підприємстві.

58. Дослідження ефективності стратегії розвитку підприємства.

59. Дослідження складу і змісту системи управління підприємством.

60. Дослідження впливу соціального капіталу на економічні показники підприємства.

Орієнтовна тематика дипломних робіт спеціалістів

1. Діагностика конкурентоспроможності продукції підприємства в сучасних умовах господарювання та обґрунтування шляхів її підвищення.

2. Аналіз та оцінка конкурентної позиції підприємства.

3. Обґрунтування заходів з підвищення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах.

4. Обґрунтування заходів з підвищення якості продукції підприємства.

5. Формування організаційно-економічного механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах.

6. Аналіз ефективності функціонування підприємства в умовах ринкової економіки.

7. Аналіз та оцінка внутрішньоекономічного механізму підприємства та обґрунтування напрямків його удосконалення.

8. Аналіз та оцінка використання виробничих ресурсів підприємства.

9. Обґрунтування заходів зниження собівартості продукції підприємства.

Продовження додатка А

10. Аналіз та оцінка системи управління витратами підприємства.
11. Техніко-економічне обґрунтування можливостей розширення виробництва і реалізації продукції.
12. Аналіз та оцінка товарної політики підприємства та обґрунтування напрямків підвищення її ефективності.
13. Аналіз та оцінка збутової політики підприємства та обґрунтування напрямків підвищення її ефективності.
14. Аналіз та оцінка системи ціноутворення на підприємстві.
15. Аналіз та оцінка операційної діяльності підприємства.
16. Аналіз та оцінка інвестиційної політики (діяльності) підприємства та обґрунтування напрямків підвищення її ефективності.
17. Аналіз та оцінка інноваційної політики (діяльності) підприємства та обґрунтування напрямків підвищення її ефективності.
18. Аналіз та оцінка лізингової діяльності на підприємстві в умовах ринку.
19. Аналіз та оцінка зовнішньоекономічної діяльності підприємства та обґрунтування напрямків підвищення її ефективності.
20. Аналіз та оцінка експортної діяльності підприємства та обґрунтування напрямків підвищення її ефективності.
21. Аналіз та оцінка імпортової діяльності підприємства та обґрунтування напрямків підвищення її ефективності.
22. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства та обґрунтування напрямків його поліпшення.
23. Аналіз та оцінка рівня економічної безпеки підприємства.
24. Оцінка підприємницької діяльності та обґрунтування напрямків її поліпшення.
25. Аналіз еколого-економічних проблем підприємства та обґрунтування заходів щодо їх вирішення.
26. Аналіз та оцінка промислової інфраструктури підприємства та обґрунтування шляхів її розвитку в сучасних умовах.
27. Організаційне забезпечення системи управління, можливості та шляхи його вдосконалення.
28. Аналіз та оцінка системи управління економічними ризиками підприємства та обґрунтування шляхів їх зниження.
29. Аналіз та оцінка забезпеченості основними засобами підприємства та обґрунтування напрямків підвищення ефективності їх використання.
30. Аналіз та оцінка амортизаційної політики підприємства та обґрунтування напрямків її удосконалення в сучасних умовах.
31. Аналіз матеріально-технічного забезпечення підприємства.
32. Аналіз логістичної діяльності на підприємстві та обґрунтування напрямків підвищення її ефективності.
33. Аналіз та оцінка нематеріальних активів підприємства та обґрунтування шляхів підвищення ефективності їх використання.
34. Аналіз та оцінка економічного потенціалу підприємства.

Продовження додатка А

35. Аналіз та оцінка мотиваційної політики підприємства та обґрунтування напрямків підвищення її ефективності в сучасних умовах.
36. Аналіз та оцінка системи мотивації персоналу підприємства.
37. Аналіз ефективності управління персоналом підприємства.
38. Обґрунтування шляхів зростання продуктивності праці на підприємстві.
39. Аналіз та оцінка інтелектуального потенціалу підприємства.
40. Аналіз та оцінка трудового потенціалу підприємства та обґрунтування заходів з підвищення ефективності його використання.
41. Аналіз та оцінка кадрової політики підприємства та обґрунтування напрямків підвищення її ефективності в сучасних умовах.
42. Аналіз та оцінка організації праці та її оплати на підприємстві.
43. Аналіз та оцінка системи планування на підприємстві.
44. Обґрунтування напрямків комерційного розвитку підприємства.
45. Обґрунтування шляхів розвитку підприємства в умовах ринкової економіки.
46. Формування стратегії розвитку підприємства.
47. Обґрунтування економічної стратегії підприємства та механізму її реалізації.
48. Аналіз прибутковості підприємства та обґрунтування стратегії її забезпечення.
49. Економічне обґрунтування проекту реструктуризації підприємства.
50. Економічне обґрунтування проекту модернізації виробництва на підприємстві.
51. Економічне обґрунтування проекту диверсифікації виробництва.
52. Оптимізація енергозабезпечення підприємства.
53. Обґрунтування стратегії виходу підприємства із кризового стану.
54. Обґрунтування створення нового підприємства.
55. Економічне обґрунтування розвитку гірничих робіт на шахті (кар'єрі).
56. Аналіз та шляхи підвищення ефективності видобутку рудної сировини (вугілля).
57. Обґрунтування заходів з підвищення якості рудної сировини на гірничо-збагачувальному комбінаті.
58. Економічне обґрунтування вибору раціонального напрямку концентрації очисних робіт на шахті.
59. Дослідження впливу продуктивності праці на собівартість добування корисних копалин.
60. Дослідження негативного впливу діяльності вугледобувного підприємства на навколишнє середовище та обґрунтування заходів щодо його зменшення.

Продовження додатка А

Орієнтовна тематика дипломних робіт бакалаврів

1. Фактори зовнішнього середовища та їхній вплив на результати господарської діяльності.
2. Економічний потенціал підприємства та його оцінка.
3. Основні фонди підприємства: їх стан та ефективність використання.
4. Виробнича потужність підприємства та ефективність її використання.
5. Оборотний капітал: його стан та ефективність використання.
6. Конкурентоспроможність підприємства та її оцінка.
7. Трудові ресурси підприємства: їх стан та ефективність використання.
8. Форми і системи оплати праці на підприємстві, їх вплив на ефективність господарської діяльності.
9. Витрати підприємства: їх склад та динаміка.
10. Собівартість продукції підприємства та її вплив на результати господарської діяльності.
11. Ціна на продукцію підприємства: її структура та умови формування.
12. Прибуток і рентабельність як результативні показники господарської діяльності підприємства.
13. Економічний механізм функціонування підприємства.
14. Економічна ефективність підприємства та оптимізація складу факторів виробництва.
15. Цінова політика підприємства в умовах ринкової економіки.
16. Обґрунтування обсягу виробництва для беззбиткової діяльності.
17. Товарна політика підприємства в умовах ринкової економіки.
18. Збутова політика підприємства в умовах ринкової економіки.
19. Оптимізація прибутку, витрат і обсягу виробництва.
20. Управління виробничими запасами на підприємстві.
21. Матеріальні ресурси підприємства: їх стан та ефективність використання.
22. Інвестиційна діяльність підприємства в умовах ринкової економіки.
23. Інноваційна діяльність підприємства в умовах ринкової економіки.
24. Обґрунтування бізнес-плану створення нового підприємства.
25. Стратегія запобігання банкрутства підприємства.
26. Обґрунтування основних напрямків економічної стратегії підприємства.
27. Розробка стратегії зниження витрат в умовах ринкової економіки.
28. Мотивація праці персоналу в сучасних умовах господарювання.
29. Організація матеріального стимулювання та матеріальної відповідальності на рівні підрозділів підприємства.
30. Організаційні передумови формування внутрішньоекономічного механізму підприємства.
31. Аналіз ризиків господарської діяльності підприємства.
32. Методи запобігання ризиків у діяльності сучасного підприємства.
33. Якість продукції та її вплив на конкурентоспроможність підприємства.
34. Виробничі ресурси підприємства: їх стан та ефективність використання.

Продовження додатка А

35. Операційна діяльність підприємства в умовах ринкової економіки.
36. Лізингова діяльність підприємства в умовах ринку.
37. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства в умовах ринку.
38. Економічна безпека підприємства та її значення в умовах ринкової економіки.
39. Промислова інфраструктура та її значення для ефективного функціонування підприємства.
40. Амортизаційна політика підприємства в умовах ринкової економіки.
41. Матеріально-технічне забезпечення підприємства.
42. Логістична діяльність та її значення для ефективного функціонування підприємства.
43. Нематеріальні активи підприємства: їх стан та ефективність використання.
44. Мотиваційна політика підприємства в умовах ринкової економіки.
45. Система управління персоналом на підприємстві.
46. Продуктивність праці персоналу та її вплив на ефективність функціонування підприємства.
47. Трудовий потенціал підприємства: його стан та ефективність використання.
48. Інтелектуальний потенціал підприємства: його стан та ефективність використання.
49. Кадрова політика підприємства в умовах ринкової економіки.
50. Система планування на підприємстві та її вплив на результати діяльності підприємства.
51. Комерційна діяльність підприємства в умовах ринкової економіки.
52. Стратегія розвитку підприємства.
53. Причини та наслідки реструктуризації підприємства.
54. Диверсифікація виробництва та її значення для підвищення ефективності діяльності підприємства.
55. Причини та наслідки модернізації виробництва в умовах ринкової економіки.
56. Маркетингова політика та її значення для ефективного функціонування підприємства.
57. Планування і контроль товарних запасів на підприємстві.
58. Планування і контроль поточних витрат на підприємстві.
59. Причини та наслідки санації підприємства в умовах ринкової економіки.
60. Планування економічних показників розвитку підприємства.

Додаток Б
Форма титульного аркуша дипломної роботи

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»
Інститут економіки (ІЗДН)

Кафедра економіки підприємства

Дипломна робота

_____ (освітньо-кваліфікаційний рівень)

спеціальності _____

на тему: _____

Науковий керівник _____ (наук. ступінь, вчене звання) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Студент _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Дніпропетровськ
20__

Додаток В
Форма завдання на дипломну роботу

ЗАТВЕРДЖЕНО:
Завідувач кафедри
економіки підприємства

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)
« ____ » _____ 20__ р.

**ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу**

_____ (освітньо-кваліфікаційний рівень)

Студенту (ці) групи _____ (П.І.Б.)

Тема дипломної роботи _____

затверджена наказом ректора ДВНЗ «НГУ» від « ____ » _____ 20__ р. № _____

Вихідні дані до роботи _____

(визначаються кількісні або (та) якісні показники, яким повинен відповідати об'єкт дослідження)

Перелік питань, які мають бути розроблені:

а) теоретико-методологічна частина _____

б) аналітична частина _____

в) рекомендаційна частина _____

Перелік ілюстративного матеріалу _____

Консультанти _____

**Завдання підготував
науковий керівник** _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

**Завдання одержав
студент** _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Дата видачі завдання « ____ » _____ 20__ р.

Термін здачі студентом закінченої роботи « ____ » _____ 20__ р.

Додаток Г
Форма календарного плану підготовки та захисту дипломної роботи

Керівник дипломної роботи

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)
« ____ » _____ 20__ р.

Календарний план підготовки та захисту дипломної роботи

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи та питання, які мають бути розроблені відповідно до завдання	Термін виконання етапів роботи	Підпис керівника

Студент (ка) _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 20__ р.

Додаток Д
Форма реферату дипломної роботи
Реферат

дипломної роботи бакалавра (спеціаліста) з економіки підприємства на тему

Дипломна робота включає: _____ с., _____ рис., _____ табл., _____
найменувань використаних джерел.

Об'єкт дослідження _____

Предмет дослідження _____

Мета дипломної роботи _____

Для досягнення мети були поставлені і вирішені наступні завдання:
у першому розділі _____ ;

у другому розділі _____ ;

у третьому розділі _____ ;

У висновках _____ ;

Методи дослідження _____

Інформаційна база роботи _____

Практичне значення _____

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

Додаток Е
**Рекомендований перелік періодичних видань економічного
спрямування**

Актуальні проблеми економіки
Вестник МГУ. Серия: экономика
Вопросы экономики
Економіка. Фінанси. Право
Економіка і прогнозування
Економіка України
Економіст
Економічний вісник НГУ
Економічний часопис – XXI
Логистика
Підприємництво, господарство і право
Стандартизація, сертифікація, якість
Управление персоналом
Управление рисками
Урядовий кур'єр
Экономика и математические методы
Экономика предприятия
Экономические науки
Экономические стратегии
Экономический анализ

Додаток Ж
Рекомендований перелік інформаційних сайтів як бази даних для
написання дипломної роботи

Назва	Сайт
Організація об'єднаних націй	www.un.org
НАТО	www.nato.int
Організація економічного співробітництва та розвитку	www.oecd.org
Світова організація торгівлі	www.wto.org
Європейський союз	www.europa.eu.int ; www.eurunion.org www.europa.eu
Західноєвропейський союз	www.weu.int
Рада Європи	www.coe.int
Організація з безпеки і співпраці у Європі	www.osce.org
Євростат	www.europa.eu.int/en/comm/eurostat
Конференція ООН з торгівлі та розвитку	www.unicc.org/unctad
Міжнародна організація з міграції	www.iom.int
Міжнародна організація праці	www.ilo.org
Світовий банк	www.world-bank.org
Європейський банк реконструкції та розвитку	www.ebrd.org
Європейський патентний офіс	www.european-patent-office.org
Банк міжнародних розрахунків	www.bis.org
Міжнародний валютний фонд	www.imf.org
Міжнародна торгова палата	www.iccwbo.org
Статистика СНД	www.cisstat.com
Верховна Рада України	www.rada.gov.ua
Кабінет міністрів України	www.kmu.gov.ua
Міністерство фінансів України	www.minfin.gov.ua
Міністерство економіки та євроінтеграції	www.me.kmu.gov.ua
База нормативних актів України	www.nau.kiev.ua
Офіційний бюлетень поточного законодавства України	www.gdo.kiev.ua
Українське законодавство та правові інформаційні ресурси	www.liga.net
Роботи відомих економістів (витяги з першоджерел)	gallery.economicus.ru
Національна бібліотека ім. Вернадського	www.nbu.gov.ua
Національна парламентська бібліотека України	www.nplu.kiev.ua
Бібліотека Верховної Ради України	www.rada.gov.ua/LIBRARY/index.htm
Книжкова палата України	www.ukrbook.net
Український інститут науково-технічної і економічної інформації	www.uintai.kiev.ua
Державна науково-технічна бібліотека України	www.gntb.n-t.org
Бібліотека Української академії держ. управління при президентіві України	www.academy.kiev.ua/library
Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка	lib-gw.univ.kiev.ua
Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»	www.library.ukma.kiev.ua
Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка НТУУ «КПІ»	www.library.ntu-kpi.kiev.ua

Продовження додатка Ж

ООО «Агентство фондового рынка»	www.sma.ua
ООО «Фондовые технологии и консультации»	www.s-tech.kiev.ua
ООО «Центр делового партнерства»	www.centр-dp.com.ua
ЧП «Пульсар»	www.at.pulsar.te.ua
ДП «ГІД»	www.dividend.com.ua
ООО «Агентство деловых связей»	www.biznes.mk.ua
ООО «Агентство корпоративных новостей»	www.corporation.com.ua
ЗАО «Украинское агентство финансового развития»	www.uafr.com.ua
ООО «Агентство фондового рынка»	www.afr.com.ua
ООО ИА «Интерфакс-Украина»	www.interfax.kiev.ua
ООО «Украинская инвестиционная газета»	www.investgazeta.net
ООО «Агентство фондовых технологий»	www.aft.sumy.ua
Державна служба статистики України	www.ukrstat.gov.ua

Додаток 3

Список правил та прикладів оформлення бібліографічного опису

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<p>1.Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14).</p> <p>2.Коренівський Д.Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59).</p> <p>3.Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України ; т. 1).</p> <p>4.Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. — Львів : Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).</p>
Два автори	<p>1.Матяш І.Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Му-шка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника «Україна дипломатична» ; вип. 1).</p> <p>2.Ромовська З.В. Сімейне законодавство України / З.В. Ромовська, Ю.В. Черняк. — К. : Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11).</p> <p>3.Суберляк О.В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.В. Суберляк, П.І. Баштанник. — Львів : Растр-7, 2007. — 375 с.</p>
Три автори	Акофф Р.Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р.Л., Магидсон Д., Эддисон Г.Д. ; пер. с англ. Ф.П. Тарасенко. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.
Чотири автори	<p>1.Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В.В., Кисляченко М.Ф., Лобастов І.В., Нечипорук А.А.]. — К. : НДІ «Укراгропромпродуктивність», 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи).</p> <p>2.Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О.В. Гвоздев, Ф.Ю. Ялпачик, Ю.П. Рогач, М.М. Сердюк. — К. : Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).</p>
П'ять і більше авторів	<p>1.Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницкий А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманитар. центр, 2007. — 510 с.</p> <p>2.Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т.В. Бондар, О.Г. Карпенко, Д.М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія «Формування здорового способу життя молоді» : у 14 кн., кн. 13).</p>

Продовження додатка 3

Без автора	<p>1.Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу).</p> <p>2.Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця XIX — початку XX століття : [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. — К. : Грані-Т, 2007. — 190, [1] с.</p> <p>3.Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб.наук.праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. — Чернівці : Рута, 2007. — 310 с.</p>
Багатотомний документ	<p>1.Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л.М. Яременко та ін.]. — К. : Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, 2007— .— (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки — 2007. — 573 с.</p> <p>2.Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И.В., Рубцова Е.Ю.; ред. Иванов В.Л.]. — Львов : НТЦ «Леонорм-Стандарт», 2005— .— (Серия «Нормативная база предприятия»). Т. 1. — 2005. — 277 с.</p> <p>3.Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н.П. Кучерявенко. — Х. Право, 2002— .— Т. 4: Косвенные налоги. — 2007. — 534 с.</p> <p>4.Бондаренко В.Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В.Г. Бондаренко, І.Ю. Канівська, С.М. Парамонова. — К. : НТУУ «КПІ», 2006. — 125 с.</p>
Матеріали конференцій, з'їздів	<p>1.Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К. : ІСОА, 2002. — 147 с.</p> <p>2.Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К. : Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип.: 10 років АУБ).</p> <p>3.Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6—9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трощенко. — К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. — С. 559—956, XIII, [2] с. — (Ресурс 2000).</p> <p>4.Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. праць / наук. ред. В.І. Моссаковський. — Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. — 215 с.</p> <p>5.Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ податк. адмін. України [та ін.]. — К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.</p>
Препринти	<p>Панасюк М.І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М.І., Скорбун А.Д., Сплошной Б.М. — Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. — 7, [1] с. — (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).</p>

Продовження додатка З

Депоновані наукові праці	<p>1. Социологическое исследование малых групп населения / В.И. Иванов [и др.] ; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. – М., 2002. – 110 с. – Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432.</p> <p>2. Разумовский, В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. – М., 2002. – 210 с. – Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.</p>
Словники	<p>1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х. : Халімон, 2006. — 175, [1] с.</p> <p>2. Тимошенко З.І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З.І. Тимошенко, О.І. Тимошенко. — К. : Європ. ун-т, 2007. — 57 с.</p> <p>3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. — К. : Карпенко, 2007. — 219 с.</p> <p>4. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К. : К.І.С., 2006. — 138 с.</p>
Атласи	<p>1. Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. — / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]. — К. : Варта, 2006. — 217 с.</p> <p>2. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О.Л. Дроздов, Л.А. Дзяк, В.О. Козлов, В.Д. Маковецький. — 2-ге вид., розшир. та доповн. — Дніпропетровськ : Пороги, 2005. — 218 с.</p> <p>3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В.Й. Шовкун]. — Х. : Ранок, 2005. — 96 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань).</p> <p>2. Медична статистика статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В.М. Заболотько. — К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи).</p>
Стандарти	<p>1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України).</p> <p>2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 — ДСТУ ISO 6107-9:2004. — [Чинний від 2005-04-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України).</p>

Продовження додатка 3

Каталоги	<p>1.Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И.В., Павлюкова В.А. ; ред. Иванов В.Л.]. — Львов : НТЦ «Леонорм-стандарт», 2006— . — (Серия «Нормативная база предприятия»). Т. 5. — 2007. — 264 с.; Т. 6. — 2007. — 277 с.</p> <p>2.Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. — [Суми : Унів. кн., 2003]. — 11 с.</p> <p>3.Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. — Донецк : Лебедь, 2005. — 228 с.</p>
Бібліографічні показники	<p>1.Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. — Львів : Укр. технології, 2007. — 74 с.</p> <p>2.Систематизований покажчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997—2005 роки / [уклад. Кириць Б. О., Потлань О. С.]. — Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. — 11 с. — (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2).</p>
Дисертації	<p>Петров П.П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. — К., 2005. — 276 с.</p>
Автореферати дисертацій	<p>1.Новосад І.Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 «Технологія машинобудування» / І.Я. Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с.</p> <p>Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 «Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології» / Нгуен Ші Данг. — К., 2007. — 20 с.</p>
Авторські свідоцтва	<p>1. А. с. 1007970 СССР, МКИ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В.С. Ваулин, В.Г. Кемайкин (СССР). — № 3360585/25-08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.</p>
Патенти	<p>1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК⁷ Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. — № 2000131736/09 ; заявл. 18.12.00 ; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.).</p>
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	<p>1.Козіна Ж.Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж.Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 6. — С. 15—18, 35—38.</p> <p>2.Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. — 2006. — № 6. — С. 14—17.</p>

Продовження додатка 3

	<p>3. Валькман Ю.Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю.Р. Валькман, В.С. Быков, А.Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. — 2007. — № 1. — С. 39—61.</p> <p>4. Третьяк В.В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В.В. Третьяк, С.А. Стадник, Н.В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3-5 окт. 2007 г. : тезисы докл. — Х., 2007. — С. 33.</p> <p>5. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України : (кінець ХІХ—початок ХХ ст. / Д.М. Чорний. — Х., 2007. — Розд. 3. — С. 137—202.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Богомольний Б.Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів ІІІ—ІV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. — (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000. — Назва з контейнера.</p> <p>2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во «Інфодиск», 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрану.</p> <p>3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. «Крим-2003») [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p>

Додаток И
Форма обкладинки автореферату

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»

Іванова Ольга Петрівна

**Обґрунтування ефективного стратегічного плану
розвитку підприємства та механізму його реалізації**

Спеціальність _____

Автореферат
магістерської роботи

Науковий керівник:
д.т.н., професор
Солодовник Л.М.

Дніпропетровськ
20__

Додаток К
Форма зовнішньої рецензії на дипломну роботу

РЕЦЕНЗІЯ
на дипломну роботу студента

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

на тему _____

1. Актуальність теми дипломної роботи _____

2. Позитивні сторони у роботі, які бажає підкреслити рецензент _____

3. Недоліки або дискусійні питання у роботі _____

4. Оцінка якості запропонованих студентом заходів і пропозицій, їх практична цінність _____

5. Загальний висновок рецензента (рекомендувати чи не рекомендувати) дипломну роботу студента до захисту в ДЕК та оцінка роботи _____

Посада і місце
роботи рецензента

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

Додаток Л
Форма відгуку на дипломну роботу

ВІДГУК
на дипломну роботу студента

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

на тему _____

інституту економіки Державного ВНЗ «Національний гірничий університет»
освітньо-кваліфікаційного рівня _____

Тема дипломної роботи _____

Обсяг дипломної роботи _____

Мета дипломної роботи _____

Актуальність теми _____

Тема дипломної роботи безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності
випускника спеціальності «Економіка підприємства» _____

Вирішені завдання дипломної роботи відповідають виробничим функціям
та завданням діяльності фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня _____.

Оригінальність економічних рішень полягає в розробці _____

Практичне значення результатів дипломної роботи полягає в _____

Розрахунки підтверджують можливість використання результатів роботи

Оформлення пояснювальної записки та демонстраційного матеріалу до
неї виконано згідно _____

Продовження додатка Л

Ступінь самостійності виконання дипломної роботи _____

Дипломна робота в цілому заслуговує оцінки _____

Зниження оцінки пояснюється наявністю наступних недоліків: _____

Відгук про дипломну роботу в цілому _____

Висновки про можливість присвоєння випускнику кваліфікації _____

Керівник дипломної роботи

Додаток М
Форма титульного аркуша демонстраційного матеріалу

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»
Інститут економіки (ІЗДН)

Кафедра економіки підприємства

**Демонстраційний матеріал
до дипломної роботи**

_____ (освітньо-кваліфікаційний рівень)

студента _____

на тему: _____

Науковий керівник _____

(наук. ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Студент _____

(підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Дніпропетровськ

20____

Солодовник Леонід Максимович
Шаповал Валентина Михайлівна
Цихмистро Василь Вікторович

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ
ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

студентами напряму підготовки "Економіка підприємства"
освітньо-кваліфікаційних рівнів "бакалавр", "спеціаліст", "магістр"

Друкується в редакційній обробці авторів.

Підписано до друку 08.02.2012. Формат 30x42/4.
Папір офсет. Ризографія. Ум. друк. арк. 4,05.
Обл.-вид. арк. 4,05. Тираж 25 пр. Зам. №

Державний вищий навчальний заклад
"Національний гірничий університет"
49005, м. Дніпропетровськ, просп. К. Маркса, 19.